

București, 20 octombrie 2022

Către: **CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI**

Domnului Marian ENACHE,

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Domnule Președinte,

În conformitate cu prevederile **art. 146 lit. a) din Constituția României**, republicată, **art. 136 alin. (3) din Regulamentul Camerei Deputaților**, precum și ale **art. 15 alin. (1) și (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale**, republicată, deputații menționați în anexele atașate, formulăm prezenta

OBIECȚIE DE NECONSTITUȚIONALITATE

cu privire la **Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PI-x nr. 440/2022)**,

pe care o considerăm **neconformă cu o serie de articole din Constituția României**, solicitând respectuos instanței de contencios constituțional **constatarea neconstituționalității** acestuia pentru motivele expuse în continuare.

CUPRINS

- I. SITUAȚIA DE FAPT;**
- II. TEMEIUL CONSTITUȚIONAL;**
- III. MOTIVE DE NECONSTITUȚIONALITATE;**
- IV. CONCLUZII.**

I. SITUAȚIA DE FAPT

Legea care face obiectul prezentei obiecții a fost inițiată în anul 2022, sub denumirea „**Proiect de Lege privind statutul judecătorilor și procurorilor**” de către Guvernul României.

Prin conținutul său normativ, legea votată face parte din categoria **legilor organice**, prima Cameră sesizată fiind Camera Deputaților, în conformitate cu dispozițiile art. 75 alin. (1) din Constituția României, republicată.

Proiectul de lege a fost dezbătut în **procedură de urgență**.

Conform expunerii de motive, legea are ca obiect reglementarea la nivel primar a tuturor aspectelor care privesc cariera magistraților în acord cu deciziile Curții Constituționale în materie: admiterea în magistratură, stagiul și examenul de capacitate, numirea magistraților, promovarea acestora, efectivă sau pe loc, evaluarea și formarea profesională, numirea în funcții de conducere, revocarea din aceste funcții, delegarea, detașarea, transferul, numirea judecătorilor în funcția de procuror și a procurorilor în funcția de judecător. De asemenea, proiectul conține prevederi și în ceea ce privește funcționarea celorlalte parchete.

De asemenea, în expunerea de motive se menționează că intrarea în vigoare a legilor justiției din care face parte și actul normativ în cauză, constituie jalon în Planul Național de Redresare și Reziliență.

Proiectul de lege votat, PI-x nr. 440/2022, încalcă flagrant **art. 1 alin. (3)-(5), art. 18, art. 20, art. 21, art. 124, art. 148 din Constituția României**.

II. TEMEIUL CONSTITUȚIONAL

Constituția României

Articolul 1 *Statul român*

(3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.

(4) Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale.

(5) În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.

Articolul 18 Cetățenii străini și apatrizii

(1) *Cetățenii străini și apatrizii care locuiesc în România se bucură de protecția generală a persoanelor și a averilor, garantată de Constituție și de alte legi.*

(2) *Dreptul de azil se acordă și se retrage în condițiile legii, cu respectarea tratatelor și a convențiilor internaționale la care România este parte.*

Articolul 20 Tratatelne internaționale privind drepturile omului

(1) *Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.*

(2) *Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.*

Articolul 21 Accesul liber la justiție

(1) *Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.*

(2) *Nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept.*

(3) *Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.*

(4) *Jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative și gratuite.*

Articolul 69 Mandatul reprezentativ

(1) *În exercitarea mandatului, deputații și senatorii sunt în serviciul poporului.*

(2) *Orice mandat imperativ este nul.*

Articolul 75 Sesizarea Camerelor

(1) *Se supun spre dezbatere și adoptare Camerei Deputaților, ca primă Cameră sesizată, proiectele de legi și propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau a altor acorduri internaționale și a măsurilor legislative ce rezultă din aplicarea acestor tratate sau acorduri, precum și proiectele legilor organice prevăzute la articolul 31 alineatul (5), articolul 40 alineatul (3), articolul 55 alineatul (2), articolul 58 alineatul (3), articolul 73 alineatul (3) literele e), k), l), n), o), articolul 79 alineatul (2), articolul 102 alineatul (3),*

articolul 105 alineatul (2), articolul 117 alineatul (3), articolul 118 alineatele (2) și (3), articolul 120 alineatul (2), articolul 126 alineatele (4) și (5) și articolul 142 alineatul (5). Celelalte proiecte de legi sau propuneri legislative se supun dezbaterii și adoptării, ca primă Cameră sesizată, Senatului.

(2) Prima Cameră sesizată se pronunță în termen de 45 de zile. Pentru coduri și alte legi de complexitate deosebită termenul este de 60 de zile. În cazul depășirii acestor termene se consideră că proiectele de legi sau propunerile legislative au fost adoptate.

(3) După adoptare sau respingere de către prima Cameră sesizată, proiectul sau propunerea legislativă se trimite celeilalte Camere care va decide definitiv.

(4) În cazul în care prima Cameră sesizată adoptă o prevedere care, potrivit alineatului (1), intră în competența sa decizională, prevederea este definitiv adoptată dacă și cea de-a doua Cameră este de acord. În caz contrar, numai pentru prevederea respectivă, legea se întoarce la prima Cameră sesizată, care va decide definitiv în procedură de urgență.

(5) Dispozițiile alineatului (4) referitoare la întoarcerea legii se aplică în mod corespunzător și în cazul în care Camera decizională adoptă o prevedere pentru care competența decizională aparține primei Camere.

Articolul 76 Adoptarea legilor și a hotărârilor

(1) Legile organice și hotărârile privind regulamentele Camerelor se adoptă cu votul majorității membrilor fiecărei Camere.

(2) Legile ordinare și hotărârile se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți din fiecare Cameră.

(3) La cererea Guvernului sau din proprie inițiativă, Parlamentul poate adopta proiecte de legi sau propuneri legislative cu procedură de urgență, stabilită potrivit regulamentului fiecărei Camere.

Articolul 124 Înfăptuirea justiției

(1) Justiția se înfăptuiește în numele legii.

(2) Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.

(3) Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.

Articolul 148 Integrarea în Uniunea Europeană

(1) Aderarea României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, în scopul transferării unor atribuții către instituțiile comunitare, precum și al exercitării în comun cu celelalte state membre a competențelor prevăzute în aceste tratate, se face prin lege

adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor.

(2) Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.

(3) Prevederile alineatelor (1) și (2) se aplică, în mod corespunzător, și pentru aderarea la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene.

(4) Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească garantează aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării și din prevederile alineatului (2).

(5) Guvernul transmite celor două Camere ale Parlamentului proiectele actelor cu caracter obligatoriu înainte ca acestea să fie supuse aprobării instituțiilor Uniunii Europene.

III. MOTIVE DE NECONSTITUȚIONALITATE

III.1. Legea a fost adoptată cu încălcarea dispozițiilor art. 70 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților și art. 89 alin. (2) din Regulamentul Senatului, fapt care aduce atingere prevederilor art. 1 alin. (3) și (5), art. 69 alin. (1), art. 74 alin. (5), art. 75 alin. (1) și (3) și art. 76 alin. (3) din Constituția României, republicată.

Conform art. 70 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților, „(2) **Raportul va fi imprimat și difuzat deputaților cu cel puțin 3 zile înainte de data stabilită pentru dezbaterea proiectului de lege sau a propunerii legislative în plenul Camerei Deputaților, în cazul proiectelor de legi și al propunerilor legislative pentru care Camera Deputaților este prima Cameră sesizată, și cu cel puțin 5 zile, în cazul celor pentru care Camera Deputaților este Cameră decizională.**”

Conform art. 89 alin. (2) din Regulamentul Senatului, „(2) **Raportul se transmite Biroului permanent, care dispune și asigură, prin secretarul general al Senatului, difuzarea acestuia senatorilor, Guvernului și inițiatorului, cu cel puțin 3 zile lucrătoare înainte de data dezbaterii în plen.**”

Statul de drept se întemeiază pe domnia legii. Din această perspectivă respectarea normelor legale reprezintă o obligație care incumbă tuturor cetățenilor români, cât și tuturor autorităților publice. **Activitatea autorității legiuitoare este de asemenea subsumată obligației expuse mai sus, fiind reglementată prin regulamentele proprii de organizare și funcționare.** Respectarea dispozițiilor regulamentare este fundamentală pentru buna desfășurare a activității de legiferare în România. Orice lege trebuie adoptată în condiții de deplină transparență, prin voința politică exprimată conform propriei

conștiințe a fiecărui membru al corpului legiuitor, după studiul aprofundat al normelor supuse dezbaterii parlamentare.

Pentru formarea voinței politice a fiecărui membru al Parlamentului, regulamentele parlamentare și în speță Regulamentul Camerei Deputaților și Regulamentul Senatului prevăd un termen de 3 zile de la data la care comisia de specialitate avizează prin raport legea până la dezbaterea acesteia în ședința Camerei Deputaților sau a Senatului, conform **art. 70 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților și art. 89 alin. (2) din Regulamentul Senatului.**

Aceste dispoziții imperative au fost încălcate cu privire la legea supusă obiecției de constituționalitate. Astfel, la data de 03.10.2022, proiectul de lege criticat prin prezenta sesizare a primit raport favorabil de la Comisia Specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru examinarea inițiativelor legislative din domeniul justiției. **După doar 24 ore** de la difuzarea raportului, la data de 04.10.2022, proiectul de lege a fost adoptat de **Camera Deputaților**, în calitate de primă cameră sesizată.

În cameră decizională, **la Senat**, legea fost avizată de comisia specială raportoare în data de **17 octombrie 2022 și, în aceeași zi, a fost dezbătută și aprobată în ședința de plen a Senatului.** Mai mult de atât, la Senat **nu au fost deloc dezbătute amendamentele** respinse, lucru care, oricum, era obiectiv imposibil având în vedere termenul scurt, raportul fiind elaborat cu câteva ore înainte de ședința de plen.

Adoptarea celor trei noi legi ale justiției - Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor, Legea privind organizarea judiciară și Legea privind Consiliul Superior al Magistraturii a fost asumată de Guvernul României în primul rând pentru a corecta acele modificări nocive realizate în anul 2018, pentru a pune în acord legile și cu practica recentă a CCR și pentru a aduce îmbunătățiri legislației care să permită îndeplinirea tuturor obiectivelor de referință stabilite în cadrul MCV.

Deși perioada de consultare publică a fost îndelungată, trebuie remarcat că **proiectele au suferit multiple modificări și că procedura parlamentară a fost una exagerat de rapidă**, care nu a permis o dezbateră așezată, atentă și serioasă. Această dezbateră trebuia să aibă loc în condiții optime nu doar în comisia specială, ci și în plenul Camerei deputaților și Senatului. Or, așa cum am spus, **deputații** nu au avut decât cu 24 de ore înainte de ședința de plen cele 1.327 de pagini de amendamente, iar **senatorii** au avut doar cu 2-3 ore înainte de ședința de plen cele 1.353 de pagini de amendamente pentru care nici nu s-a mai dat posibilitatea susținerii și dezbaterii.

Graba aceasta extraordinară a fost justificată de necesitatea ridicării MCV într-un calendar foarte strict, însă față de această justificare invocăm trei contraargumente: primul este acela că, din partea Comisiei Europene, prin persoana comisarului european pentru justiție a venit solicitarea publică de a se aștepta emiterea avizului Comisiei de la Veneția înainte de votul final cu privire la aceste trei legi; al doilea este acela că una dintre preocupările formulate în cadrul obiectivului nr. 1 de referință din cadrul MCV (independența sistemului judiciar și reforma sistemului judiciar) este legată de procedura legislativă în domeniul MCV care trebuie să fie transparentă, predictibilă, fără a se abuza de procedurile de urgență; în al treilea rând trebuie spus că, graba cu care s-a forțat parcurgerea procedurilor parlamentare a afectat grav calitatea dezbaterilor parlamentare (la Camera Deputaților), sau a determinat chiar **lipsa totală a dezbaterii amendamentelor** (la Senat). Având în vedere aceste argumente putem trage concluzia că graba cu care s-a urgentat procedura parlamentară a fost una nejustificată. A avea o perioadă de doi ani de consultare publică pentru ca apoi să concentrezi procedura parlamentară într-un interval de timp extrem de scurt este o dovadă clară a unei defectuoase gestionări a procedurii, nicidecum a vreunui motiv obiectiv de urgentare.

Faptul că dezbaterile în ședința Senatului a Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor (PI-x nr. 440/2022) a avut loc în aceeași zi în care a fost adoptat raportul de către comisia specială constituie o încălcare a Constituției deoarece **senatorii care nu au fost membrii ai comisiei nu au avut posibilitatea obiectivă de a-și forma opinia asupra propunerii legislative** adoptată cu amendamente de comisia specială, aflându-se în situația de **a-și exercita dreptul de vot fără a putea cunoaște conținutul proiectului de lege**. Astfel, având în vedere că a existat o imposibilitate obiectivă de a analiza raportul în timpul dintre publicarea lui și votul final, în cadrul votului, senatorii și-au exercitat dreptul de vot bazându-se exclusiv pe recomandarea grupului parlamentar. **Este de precizat inclusiv faptul că, raportul comisiei doar pe această lege se întinde pe 163 pagini, în total, pachetul de trei legi care au fost votate în aceeași ședință a Senatului depășind 1.300 de pagini.**

Menționăm că termenul de 3 zile prevăzut de art. 70 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților și art. 89 alin. (2) din Regulamentul Senatului este **imperativ**, indiferent dacă este aplicată procedura ordinară de dezbateri sau procedura de urgență.

Se încalcă astfel și dispozițiile constituționale care prevăd dezbaterile parlamentare, reale, pentru adoptarea legilor.

Art. 74 alin. (5) din Constituție dispune că „*propunerile legislative se supun dezbaterii mai întâi Camerei competente să le adopte, ca primă Cameră sesizată*”. Art. 75

alin. (1) din Constituție prevede că „se supun spre dezbatere și adoptare Camerei Deputaților, ca primă Cameră sesizată, proiectele de legi și propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau a altor acorduri internaționale și a măsurilor legislative ce rezultă din aplicarea acestor tratate sau acorduri, precum și proiectele legilor organice prevăzute la articolul 31 alineatul (5), articolul 40 alineatul (3), articolul 55 alineatul (2), articolul 58 alineatul (3), articolul 73 alineatul (3) literele e), k), l), n), o), articolul 79 alineatul (2), articolul 102 alineatul (3), articolul 105 alineatul (2), articolul 117 alineatul (3), articolul 118 alineatele (2) și (3), articolul 120 alineatul (2), articolul 126 alineatele (4) și (5) și articolul 142 alineatul (5). Celelalte proiecte de legi sau propuneri legislative se supun dezbaterii și adoptării, ca primă Cameră sesizată, Senatului. Iar art. 75 alin. (3) din Constituție precizează că „după adoptare sau respingere de către prima Cameră sesizată, proiectul sau propunerea legislativă se trimite celeilalte Camere care va decide definitiv”.

De aici rezultă că propunerile legislative trebuie dezbătute în mod real, nu doar la prima cameră sesizată, ci și în camera decizională, ceea ce nu s-a întâmplat în cazul nostru.

Apreciem că încălcarea art. 70 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților și art. 89 alin. (2) din Regulamentul Senatului atrage implicit și **încălcarea dispozițiilor art. 1 alin. (3) și (5) coroborat cu art. 69 alin. (1) din Constituția României** deoarece **procedura aceasta forțată a împiedicat exercitarea corespunzătoare a mandatului reprezentativ de către parlamentarii** care au participat la vot, fără dezbateri și fără a putea lua cunoștință, în timp util, de conținutul raportului.

Sunt încălcate și dispozițiile **art. 76 alin. (3) din Constituție, conformă căroră, „la cererea Guvernului sau din proprie inițiativă, Parlamentul poate adopta proiecte de legi sau propuneri legislative cu procedură de urgență, stabilită potrivit regulamentului fiecărei Camere”.** Rezultă cu claritate obligativitatea respectării regulamentelor celor două camere ale Parlamentului.

În jurisprudența sa (**Decizia nr. 261 din 05.05.2022, par. 73**), Curtea Constituțională a statuat că „*principiul legalității, prevăzut de dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, interpretat în coroborare cu celelalte principii subsumate statului de drept, reglementat de art. 1 alin. (3) din Constituție, impune ca atât exigențele de ordin procedural, cât și cele de ordin substanțial să fie respectate în cadrul legiferării. Regulile referitoare la fondul reglementărilor, procedurile de urmat, inclusiv solicitarea de avize de la instituțiile prevăzute de lege nu sunt însă scopuri în sine, ci mijloace, instrumente pentru asigurarea dezideratului calității legii, o lege care să slujească cetățenilor, iar nu să creeze insecuritate juridică*”.

În același sens Curtea Constituțională s-a mai pronunțat, de exemplu, prin **Decizia nr. 128 din 6 martie 2019**, precitată, când a reținut că „în ansamblul normelor constituționale, dispozițiile care cuprind reguli cu caracter procedural incidente în materia legiferării se corelează și sunt subsumate principiului legalității, consacrat de art. 1 alin. (5) din Constituție, la rândul său acest principiu stând la temelia statului de drept, consacrat expres prin dispozițiile art. 1 alin. (3) din Constituție. De altfel, și Comisia de la Veneția, în raportul intitulat “Rule of law checklist”, adoptat la cea de-a 106-a sesiune plenară (Veneția, 11-12 martie 2016), reține că procedura de adoptare a legilor reprezintă un criteriu în aprecierea legalității, care constituie prima dintre valorile de referință ale statului de drept (pct. IIA5). Sub acest aspect sunt relevante, între altele, potrivit aceluiași document, existența unor reguli constituționale clare în privința procedurii legislative, dezbaterile publice ale proiectelor de legi, justificarea lor adecvată, existența evaluărilor de impact de adoptarea legilor. Referitor la rolul acestor proceduri, Comisia reține că statul de drept este legat de democrație prin faptul că promovează responsabilitatea și accesul la drepturile care limitează puterile majorității” (**paragraful 32**).

În același sens s-a pronunțat și Curtea Constituțională prin **Decizia nr. 139 din 13 martie 2019**, publicată în *Monitorul Oficial al României, Partea I*, nr. 336 din 3 mai 2019, **paragraful 85**:

„Altfel spus, stabilirea unor reguli clare în privința procedurii legislative, inclusiv la nivelul Legii fundamentale, și respectarea regulilor astfel stabilite constituie o garanție împotriva abuzului de putere al majorității parlamentare, așadar, o garanție a democrației. În măsura în care normele privind procedura legislativă au consacrat constituțională, Curtea Constituțională este competentă să se pronunțe asupra modului în care legile adoptate de Parlament le respectă și să sancționeze în mod corespunzător încălcarea lor” (**Decizia nr. 128 din 6 martie 2019, paragraful 33**). „Prin urmare, respectarea art. 75 și a art. 76 alin. (3) din Constituție reprezintă fundamentul dezbaterilor democratice din Parlament și, care, prin substratul lor de valoare, presupun un schimb de idei între cei ce exercită suveranitatea națională. Evitarea sau limitarea dezbaterilor parlamentare prin scurtarea nejustificată a termenelor, fără a respecta prevederile constituționale exprese în acest sens, denotă o atingere adusă însăși unei valori fundamentale a statului, și anume caracterului său democratic. Din punct de vedere axiologic, dezbaterile parlamentare în forma lor comună/generală sunt în mod intrinsec legate de democrație, astfel că orice abatere de la aceasta trebuie să fie realizată numai în condițiile și limitele stabilite prin Constituție. Nesocotirea acestei valori supreme plasează destinatarul normei juridice într-o situație de perpetuă insecuritate juridică. Așadar, deși la o primă vedere pare că Parlamentul a încălcat doar un aspect procedural, poate formal, în realitate, consecințele

pe care această neregularitate le implică sunt grave, afectând ideile de democrație și de securitate juridică în substanța lor.” (Decizia CCR nr. 261 din 05.05.2022, par. 74-75),

Pe baza acestor argumente, considerăm că o lege adoptată în astfel de condiții, nu poate avea decât un caracter neconstituțional, atât prin încălcarea dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (3) în componenta referitoare la democrație și ale art. 1 alin. (5) în componenta referitoare la securitatea juridică a persoanei, cât și ale art. 75 și art. 76 alin. (3) privind desfășurarea procedurii parlamentare de adoptare a legilor.

În concluzie, legea dedusă controlului de constituționalitate **contravine prevederilor art. 1 alin. (3) și (5), art. 69 alin. (1), art. 74 alin. (5) și art. 75 alin. (1) și (3) și art. 76 alin. (3) din Constituția României**, republicată, referitoare la desfășurarea procedurii parlamentare de adoptare a legilor. Pentru acest motiv extrinsec de neconstituționalitate vă solicităm astfel să constatați că **legea este neconstituțională în ansamblul său.**

III.2. Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PI-x nr. 440/2022) dedusă controlului de constituționalitate cuprinde prevederi neclare, imprecise și lipsite de predictibilitate, astfel încât propunerea votată încalcă principiul securității juridice și principiul calității legii, care decurg din principiul legalității statuat de art. 1 alin. (5) din Constituție;

Potrivit dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție, „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie“. Această obligație, care revine atât persoanelor fizice cât și persoanelor juridice, se aplică în egală măsură și Parlamentului, inclusiv în privința modului de exercitare a atribuției sale principale și esențiale, respectiv aceea de unică autoritate legiuitoare a țării, care constă în **elaborarea proiectelor de lege și adoptarea acestora ca legi ale statului român.**

Curtea Constituțională, a reținut, în jurisprudența sa constantă, că **respectarea prevederilor Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative constituie un veritabil criteriu de constituționalitate prin raportare la aplicarea art. 1 alin. (5) din Constituție.**

Astfel, în Decizia nr. 681/2012, Curtea Constituțională a statuat că: „Deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, **Curtea constată că prin reglementarea acestora legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea, coordonarea legislației, precum și conținutul și forma**

juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesare”.

Totodată, trebuie avute în vedere și dispozițiile constituționale ale art. 142 alin. (1), potrivit cărora „Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției“, și pe cele ale art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit cărora, „în România, respectarea [...] legilor este obligatorie“. Astfel, Curtea constată că reglementarea criticată prin nerespectarea normelor de tehnică legislativă determină apariția unor **situații de incoerență și instabilitate, contrare principiului securității raporturilor juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.**”

Cu toate că principiul calității legii nu este enunțat în mod expres prin Constituție, acesta a fost recunoscut și consacrat prin jurisprudența Curții Constituționale, care a stabilit că **originea acestuia se regăsește în art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală. La modul general, s-a considerat că legea trebuie să îndeplinească anumite cerințe de claritate și previzibilitate pentru a putea fi respectată de destinatarii săi, în sensul adaptării corespunzătoare a conduitei de către aceștia.**

În același sens, prin Decizia nr. 473/2013, Curtea Constituțională a statuat, de principiu, că „orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate - care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist - să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu trebuie să afecteze însă previzibilitatea legii.“

III.2.1. Articolul 59 și articolul 121 alin. (4) încalcă prevederile art. 1 alin. (1) și (5) din Constituția României;

Conform art. 59 din textul votat, „(3) Înregistrarea probelor orale prin mijloace tehnice audio sau audio-video este obligatorie.

(4) Candidații pot contesta notele acordate la probele orale, dispozițiile art. 15 alin. (2) și (4) aplicându-se în mod corespunzător. Contestațiile se soluționează de comisia de contestații în termenul stabilit de Secția corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii prin calendarul de concurs. Soluționarea contestației la probele orale se

realizează pe baza înregistrării audio sau audiovideo. Rezultatele finale ale probelor orale se publică pe pagina de internet a Consiliului Superior al Magistraturii și a Institutului Național al Magistraturii.“

Ambiguitatea redacțională a legii supuse controlului de constituționalitate este evidentă, de necontestat, ceea ce determină serioase îndoieli cu privire la efectele pe care legea le-ar putea produce (a se vedea, mutatis mutandis, Decizia nr. 619 din 11 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 6 din 4 ianuarie 2017, paragraful 45).

În speță, nu este clară intenția legiuitorului, având în vedere că textul prevede că „Înregistrarea probelor orale prin mijloace tehnice audio **SAU** audio-video este obligatorie“. Astfel, s-ar înțelege că, probele orale **pot fi înregistrate la alegere audio-video SAU doar video, ceea ce ar fi absurd. De asemenea, înregistrarea probelor orale prin mijloace audio (nu audio-video) reprezintă o vulnerabilitate care poate afecta credibilitatea concursului și, implicit, a sistemului de justiție.**

Astfel, prin modul deficitar de redactare, legea contestată încalcă exigențele art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta sa referitoare la calitatea legii, cu consecința neconstituționalității legii în ansamblul său.

Conform art. 121 din textul votat, „(4) Înregistrarea interviului prin mijloace tehnice audio-video este obligatorie.“

Se observă astfel necesitatea asigurării publicității interviului pentru ÎCCJ pentru asigurarea transparenței procedurii de promovare la instanța supremă. Înregistrarea interviului rămâne o formă fără fond dacă nu este asigurată punerea la dispoziția publicului în mod transparent a interviului.

III.2.2. Compunerea comisiilor de evaluare a procurorilor pentru promovarea efectivă este reglementată în mod neclar - articolul 132 alin. (7) este contrar prevederilor art. 1 alin. (3) și (5).

Conform art. 132 din textul votat, „(7) În cazul promovării efective a procurorilor, comisiile de evaluare sunt formate dintr-un președinte și **2 - 4 membri**, comisii care se constituie la nivel național și sunt alcatuite din:“

Previzibilitatea unei norme presupune în mod obligatoriu ca destinatarul acesteia să aibă o reprezentare clară a aspectelor în funcție de care este obligat să își modeleze

conduita. În acest sens, sintagma „2 - 4 membri“ este neclară și lipsită de previzibilitate și poate influența componența comisiei de evaluare.

III.2.3. Articolul 170 alin. (9) și articolul 172 alin. (8) încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) din Constituția României;

Conform art. 170 alin. (9) din textul votat, „(9) Hotărârea Secției pentru judecători, respectiv a Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii de revocare din funcția de conducere poate fi atacată cu contestație, fără parcurgerea procedurii prealabile, în termen de 15 zile de la comunicare, la secția de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Hotărârea pronunțată este definitivă. Contestația suspendă executarea până la soluționarea cauzei.“

Conform art. 172 alin. (8) din textul votat, „Decretul Președintelui României de revocare din funcția de conducere poate fi atacat cu contestație de procurorul revocat din funcție, în termen de 15 zile de la publicare, fără parcurgerea procedurii prealabile, la Secția de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Contestația formulată împotriva decretului Președintelui României de revocare de funcție suspendă executarea acestuia până la soluționarea cauzei. În cadrul procesului, care se judecă de urgență și cu precădere, instanța va putea verifica legalitatea și temeinicia propunerii ministrului justiției de revocare din funcția de conducere. Hotărârea pronunțată este definitivă.“

Așadar, pentru revocarea din funcțiile de conducere de la instanțele și parchetele inferioare contestația în instanță suspendă executarea, spre deosebire de situația în cazul revocării procurorilor de rang înalt.

Pentru identitate de rațiune trebuia să fie identitate de soluție. În plus, pentru a pune în acord legislația cu Hotărârea CEDO în cauza Kovesi contra României și a oferi un remediu eficient împotriva posibilelor abuzuri legate de procedurile de revocare ar trebui păstrată instituția suspendării de drept a actului de revocare determinată de contestarea în instanță.

Dispoziția nu respectă astfel exigențele de tehnică legislativă, contravenind prevederilor art. 16 alin. (1) și (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislative pentru elaborarea actelor normative, care stabilește următoarele:

„Art. 16 - (1) - În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai

multe acte normative. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere.

(2) *În cazul existenței unor paralelisme acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice.*”

Astfel, sunt încălcate prevederile art. 8 alin. (4) și art. 16 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 referitoare la principiul securității raporturilor juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție.

III.2.4. Art. 289 alin. (2) încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) din Constituția României;

Conform art. 289 alin. (2), *„până la expirarea termenului prevăzut la alin.(1), magistrații-asistenți ai Curții Constituționale se bucură de stabilitate, iar dispozițiile Titlului III din prezenta lege care reglementează drepturile, îndatoririle, incompatibilitățile și interdicțiile magistraților-asistenți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție se aplică în mod corespunzător magistraților- asistenți ai Curții Constituționale.”*

Astfel, dispoziția tranzitorie de la art. 289 alin. (2) este neclară și neacoperitoare pentru situația în care, până la expirarea termenului de la alin. (1) nu se adoptă legea specială. Neconstituționalitatea derivă tocmai din faptul că se poate astfel genera un vid legislativ.

III.3. Contestarea interviului pentru admiterea la INM presupune un nou interviu - articolul 17 alin. (5) încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) și art. 124 din Constituția României;

Conform art. 17 din textul votat, *„(5) Contestațiile se soluționează de comisia de reexaminare psihologică, formată din 3 psihologi desemnați în mod similar celui prevăzut la alin. (1), alții decât cei care au examinat candidații inițial. Reexaminarea psihologică se realizează prin reevaluarea testului scris, aplicarea unui nou test scris și susținerea unui nou interviu.”*

Astfel, aceasta înseamnă schimbarea parametrilor concursului și acordarea unei a doua șanse sau ignorarea unei prezentări bune la interviu, reprezentând practic o a doua șansă acordată candidaților care au contestat proba.

Neconstituționalitatea prevederii este astfel **evidentă, fiind afectat în substanță însuși principiul egalității în drepturi**, având în vedere că ar trebui să se facă o reevaluare a interviului susținut, pe baza înregistrării audio-video.

III.4. Imposibilitatea accesului la justiție - articolul 22 încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) și art. 124 din Constituția României;

Conform art. 22 din textul votat, „(1) Plenul Consiliului Superior al Magistraturii hotărăște cu privire la îndeplinirea condiției prevăzute la art. 21 alin. (1) și validează rezultatele concursului. Candidații care nu se bucură de o bună reputație sunt declarați respinși.

(2) Pentru locurile de auditor de justiție și posturile de personal de specialitate juridică ce au devenit vacante în urma aplicării alin. (1) pot opta, până la data validării concursului, candidații admiși în condițiile prevăzute la art. 13 alin. (4) și art. 16 alin. (6) și care au obținut calificativul „admis” la interviu, în ordinea descrescătoare a notelor obținute la prima etapă a concursului, stabilite conform art. 12 alin. (4). La note egale, dispozițiile art. 20 alin. (3) și (4) se aplică în mod corespunzător

(3) Dispozițiile art. 21 se aplică în mod corespunzător.

(4) Listele definitive ale candidaților declarați admiși se afișează la sediul Institutului Național al Magistraturii și se publică pe pagina de internet a Consiliului Superior al Magistraturii și a Institutului Național al Magistraturii.“

Se observă astfel că, nu este reglementată posibilitatea accesului la justiție în condiții eficiente pentru contestarea hotărârilor CSM referitoare la neîndeplinirea condiției bune reputații. În timp ce, candidații care au contestat proba interviului obțin o a doua șansă și pot resușine proba, candidații care primesc un aviz negativ în urma verificării îndeplinirii condiției bune reputații nu pot contesta respectivul aviz.

Neconstituționalitatea prevederii este astfel **evidentă, fiind afectat în substanță însuși principiul egalității în drepturi**, având în vedere că nu se poate susține faptul că verificarea îndeplinirii condiției bune reputații este infailibilă.

III.5. Formarea auditorilor de justiție în cadrul cabinetelor de avocatură - art. 26 alin. (1) și art. 33 alin. (1) încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) și art. 124 din Constituția României;

Conform art. 26 alin. (1) din textul votat, „ (1) În perioada formării la Institutul Național al Magistraturii, auditorii de justiție efectuează stagii de practică la instanțele judecătorești și parchetele de pe lângă acestea, cabinete de avocatură, penitenciare și alte

instituții cu relevanță pentru formarea profesională a auditorilor de justiție; în perioada stagiilor de practică, auditorii de justiție asistă la activitățile specifice instituțiilor și profesiilor juridice, în condițiile stabilite de lege și de Regulamentul privind organizarea, desfășurarea și evaluarea stagiilor de practică.“

Conform art. 33 alin. (1) din textul votat, „(1) După al treilea an de formare la Institutul Național al Magistraturii, auditorii de justiție susțin un test psihologic și examenul de absolvire care constă în probe teoretice și practice, cu subiecte distincte pentru judecători și procurori, prin care se verifică însușirea cunoștințelor necesare exercitării funcției de judecător sau de procuror.“

Astfel, formarea auditorilor de justiție în cadrul cabinetelor de avocatură constituie un element de afectare a independenței justiției prin raporturile care se creează între maestru și auditor.

Spre deosebire de formarea auditorilor în cadrul unor instituții publice, formarea în cadrul unor entități private, chiar în cadrul unor profesii de utilitate publică constituie o vulnerabilitate pentru întregul sistem judiciar, având în vedere aspecte precum neuniformitatea pregătirii juridice.

III.6. Renunțarea la probele scrise și renunțarea la evaluări - art. 88 alin. (2), art. 89, art. 114 și art. 150 încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5), art. 16 alin. (1) și art. 124 din Constituția României;

Conform art. 88 alin. (2) din textul votat, „(2) Judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție nu sunt supuși evaluării.“

Astfel, renunțarea la evaluarea periodică a judecătorilor de la ÎCCJ reprezintă o renunțare la criteriile de meritocrație tocmai la instanța supremă, neconstituționalitatea prevederii **fiind evidentă, fiind afectată în substanță însăși independența judecătorilor și principiul egalității în drepturi.**

Conform art. 114 din textul votat, „Concursul de promovare în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție constă în:

- a) o probă având ca obiect evaluarea hotărârilor judecătorești redactate;
- b) un interviu susținut în fața Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii.“

Astfel, faptul că nu există o probă scrisă cu caracter teoretic și practic pentru promovarea la ÎCCJ reprezintă o abdicare de la principiul potrivit căruia promovarea la instanțele superioare, mai ales la ÎCCJ, trebuie să se facă în baza unor criterii obiective, constând în verificarea cunoștințelor teoretice și practice.

O atare dispoziție nu este justificată, fiind discriminatorie. Este nejustificată atât timp cât și judecătorii de Înalta Curte prestează aceeași activitate ca și colegii de la celelalte instanțe. În condițiile în care evaluarea are ca obiectiv stabilirea nivelului de competență profesională al judecătorilor și vizează îmbunătățirea performanțelor profesionale, creșterea eficienței activității instanțelor și a încrederii publice în autoritatea judecătorească, menținerea și consolidarea calității sistemului judiciar, nu există o rațiune pentru care aceste obiective să nu se aplice și judecătorilor, respectiv activității acestora de la nivelul instanței supreme. Și aceștia au îndatorirea de a-și îmbunătăți performanțele profesionale, de a-și spori competențele profesionale, iar evaluarea este menită a-i încuraja în acest sens.

Înlăturarea evaluării riscă să conducă la o plafonare, neexistând stimulentele pentru a te perfecționa. Măsura este și discriminatorie pentru că nu există o situație diferită în cazul judecătorilor de la instanța supremă în raport cu ceilalți colegi. Vechimea în profesie nu poate fi asimilată cu înaltele competențe. Oricum, indiferent la ce nivel de jurisdicție se situează judecătorul, acesta are nevoie de perfectarea, actualizarea cunoștințelor și continuă pregătire profesională, iar evaluarea reprezintă un mod de stimulare în acest scop. De asemenea, nu există nicio rațiune pentru care președintele, vicepreședintele, președinții de secții de la ÎCCJ să nu fie evaluați atât din punct de vedere profesional, cât și managerial. În aceste poziții de top trebuie să ajungă cei mai buni profesioniști, iar activitatea de conducere este necesar a fi apreciată din punct de vedere al calității, aceasta cu atât mai mult cu cât persoanele care le ocupă doresc reînnoirea mandatului.

Conform art. 150 din textul votat, *„(1) Numirea în funcțiile de președinte la judecătorii, tribunale, tribunale specializate și curți de apel, precum și numirea în funcțiile de procuror general al parchetului de pe lângă curtea de apel și prim-procuror al parchetului de pe lângă tribunal, tribunal specializat sau judecătorie se face numai prin concurs sau examen organizat, ori de câte ori este necesar, de Consiliul Superior al Magistraturii, cu sprijinul Institutului Național al Magistraturii.*

(2) Numirea în alte funcții de conducere decât cele prevăzute la alin. (1) din cadrul judecătoriilor, tribunalelor, tribunalelor specializate și curților de apel și al parchetelor de pe lângă acestea se face fără concurs sau examen, la propunerea președintelui instanței sau a conducătorului parchetului, potrivit procedurii prevăzute de prezenta lege.

(3) Numirea în funcții de conducere la judecătoria, tribunale, tribunale specializate și curți de apel, precum și la parchetele de pe lângă acestea se face prin hotărâre a Secției pentru judecători, respectiv a Secției pentru procurori, pe o perioadă de 3 ani, cu posibilitatea reînvestirii, o singură dată, în condițiile prevăzute la alin. (1) și (2).

(4) Nu pot fi numiți în funcții de conducere judecătoria și procurorii care au făcut parte din serviciile de informații sau au colaborat cu acestea ori judecătoria și procurorii care au un interes personal ce influențează sau ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate și imparțialitate a atribuțiilor prevăzute de lege.

(5) Candidații la funcții de conducere sunt obligați să dea, pe proprie răspundere, o declarație din care să rezulte că nu au făcut parte din serviciile de informații și nici nu au colaborat cu acestea și o declarație din care să rezulte că nu au un interes personal ce influențează sau ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate și imparțialitate a atribuțiilor prevăzute de lege.

(6) Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității și Consiliul Suprem de Apărare a Țării verifică și comunică, în termen de cel mult 15 zile de la solicitarea Consiliului Superior al Magistraturii, dacă judecătorul sau procurorul a făcut parte din serviciile de informații sau a colaborat cu acestea.

(7) Regulamentul privind numirea în funcții de conducere a judecătorilor se aprobă prin hotărâre a Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii, iar Regulamentul privind numirea în funcții de conducere a procurorilor se aprobă prin hotărâre a Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.“

Astfel, numirea în funcția de vicepreședinte de instanță sau procuror adjunct de parchet se va face pe criterii subiective, renunțându-se la proba scrisă. Reiterăm faptul că lipsa existenței unei probe scrise, cu caracter teoretic și practic reprezintă o abdicare de la principiul potrivit căruia numirile în funcții importante pentru sistemul judiciar trebuie să facă în baza unor criterii obiective, constând în verificarea cunoștințelor teoretice și practice.

III.7. Art. 132 încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) și art. 124 din Constituția României;

Conform art. 132 din textul votat, „(1) În cazul promovării pe loc, fiecare comisie pentru judecători este alcătuită din judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție, judecători de la curțile de apel și formatori de la Institutul Național al Magistraturii.

(2) În cazul promovării pe loc, fiecare comisie pentru procurori este alcătuită din procurori de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, procurori de la parchetele de pe lângă curțile de apel și formatori de la Institutul Național al Magistraturii.

(3) În cadrul comisiilor prevăzute la alin. (1) și (2), pot fi desemnate și cadre didactice universitare care au cel puțin gradul de conferențiar.

(4) Numărul membrilor comisiilor sau, după caz, al subcomisiilor se stabilește în funcție de numărul candidaților și de materiile pentru care aceștia au optat, dar acesta nu poate fi mai mic de 3 membri pentru fiecare subcomisie de concurs.

(5) În comisiile prevăzute la alin. (1) – (3) sunt numiți și membri supleanți care îi vor înlocui de drept, în ordinea stabilită de Secția corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii pe acei membri ai comisiei care, din motive întemeiate, nu își pot exercita atribuțiile. Înlocuirea se efectuează de președintele comisiei respective de concurs.

(6) În cazul promovării efective a judecătorilor, comisiile de evaluare se constituie la nivelul fiecărei curți de apel și sunt alcătuite din președintele curții de apel, care este și președintele comisiei, și alți 4 judecători cu specializarea corespunzătoare secțiilor în cadrul cărora sunt posturile vacante scoase la concurs, propuși de colegiul de conducere al curții de apel; pentru promovarea la tribunale sau tribunale specializate, se pot constitui în același mod comisii ai căror membri pot fi desemnați și din rândul judecătorilor de la tribunalele din circumscripția curții de apel, care au specializarea corespunzătoare secțiilor în cadrul cărora sunt posturile vacante scoase la concurs.

(6ind1) În cazul imposibilității îndeplinirii atribuțiilor de către președintele curții de apel, comisia de evaluare este condusă de vicepreședintele curții de apel sau, după caz, de unul dintre vicepreședinți, desemnat de Secția pentru judecători. În cazul imposibilității constituirii comisiei de evaluare cu numărul de membri prevăzut la alin. (6), la propunerea colegiului de conducere al curții de apel, Secția pentru judecători poate stabili un număr mai mic de membri în cazul respectiv.

(7) comisiile de evaluare se constituie la nivel național, și sunt alcătuite din: (7) În cazul promovării efective a procurorilor, comisiile de evaluare sunt formate dintr-un președinte și 2- 4 membri, comisii care se constituie la nivel național și sunt alcătuite din:

a) procurori care dețin gradul profesional corespunzător Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sau formatori la Institutul Național al Magistraturii, pentru comisia de evaluare pentru promovarea efectivă în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;

b) procurori care dețin gradul profesional corespunzător Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, procurori care dețin gradul profesional corespunzător parchetului de pe lângă curtea de apel sau formatori la Institutul Național al Magistraturii, pentru comisia de evaluare pentru promovarea efectivă în cadrul parchetelor de pe lângă curțile de apel;

c) procurori care dețin gradul profesional corespunzător Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, procurori care dețin gradul profesional corespunzător parchetului de pe lângă curtea de apel, procurori care dețin gradul profesional corespunzător parchetului de pe lângă tribunal sau formatori la Institutul Național al

Magistraturii, pentru comisia de evaluare pentru promovarea efectivă în cadrul parchetelor de pe lângă tribunale.

(8) Desemnarea membrilor comisiilor se face numai pe baza consimțământului acestora, exprimat anterior.

(9) Nu pot face parte din comisia de elaborare a subiectelor, comisia de soluționare a contestațiilor și comisia de evaluare membrii Consiliului Superior al Magistraturii sau persoane din conducerea Consiliului Superior al Magistraturii ori a Institutului Național al Magistraturii.“

Astfel, faptul că promovarea efectivă la instanțele superioare, până la ÎCCJ se face pe criterii subiective, fiind eliminat criteriul obiectiv al probei scrise de verificare a cunoștințelor, scade calitatea profesională a judecătorilor de la instanțele superioare, afectează calitatea actului de justitie, scade prestigiul justiției și descurajează candidații.

Acest aspect trebuie coroborat cu faptul că are loc blocarea promovărilor pe loc o perioadă lungă de timp sub pretextul dorinței de stimulare a magistraților de a se înscrie la interviurile pentru promovări efective.

Totuși, reiterăm faptul că nu poate constitui o metodă legitimă de stimulare a ocupării funcțiilor de la instanțele superioare renunțarea la probele scrise de verificare a cunoștințelor.

Coexistența celor 2 forme de promovare: una pe loc, pe baza de probă scrisă, și alta efectivă, pe baza de interviu este nejustificată, mai ales că, o perioadă lungă de timp promovarea pe loc este suspendată.

III.8. Art. 143 alin. (2) încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) și art. 124 din Constituția României;

Conform art. 143 din textul votat, „(2) În cazul candidaților pentru funcțiile de vicepreședinte și președinte de secție, Secția pentru judecători a Înaltei Curți de Casație și Justiție solicită președintelui Înaltei Curte de Casație și Justiție avizul cu privire la compatibilitatea planului managerial întocmit de candidat cu planul său managerial.“

Astfel, necesitatea avizului președintelui ÎCCJ pentru candidaturile pentru funcțiile de vicepreședinte și președinte de secție constituie o barieră nejustificată în calea unor candidaturi.

Conformitatea cu planul managerial al președintelui o poate evalua secția pentru judecători a CSM, cea care a evaluat acest plan, deci, nu trebuie să facă această verificare chiar președintele instanței.

III.9. Contestarea testării psihologice presupune un nou interviu - articolul 160 alin. (6) încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) și art. 124 din Constituția României;

Conform art. 160 din textul votat, „(6) *Contestațiile sunt soluționate, în termen de trei zile de la expirarea termenului de depunere, de o comisie formată din trei psihologi desemnați în mod similar celui prevăzut la alin. (1), alții decât cei care au examinat candidații inițial, pe baza reevaluării testului scris aplicat și a susținerii unui nou interviu. Calificativul acordat în urma soluționării contestațiilor este definitiv.*”

Astfel, are loc schimbarea parametrilor concursului și acordarea unei a doua șanse sau ignorarea unei prezentări bune la testarea psihologică, reprezentând practic o a doua testare acordată candidaților care au contestat-o pe prima.

Neconstituționalitatea prevederii este astfel **evidentă, fiind afectată în substanță însuși principiul egalității în drepturi**, având în vedere că ar trebui să se facă o reevaluare a testării susținute.

Astfel, proba constând în testarea psihologică prin susținerea unui interviu pentru funcțiile de conducere prevăzute de art. 150 poate fi contestată printr-o modalitate care presupune susținerea unui nou interviu.

Aceasta nu este o contestație propriu-zisă ci, mai degrabă, o nouă testare prin susținerea unui nou interviu. În mod normal ar fi trebuit ca această contestație să se bazeze pe reevaluarea interviului inițial, efectuată de comisia de contestații pe baza înregistrării interviului inițial.

III.10. Promovarea la Înalta Curte de Casație și Justiție și numirea în funcții de conducere la aceeași instanță sunt controlate în totalitate de Secția pentru judecători a CSM - art. 115 este contrar art. 124 alin. (3) și art. 1 alin. (3) și (5) cu referire la art. 148 și art. 20 alin. (2) din Constituție, precum și art. 16 alin. (1) din Constituția României;

Conform art. 115 din textul votat, „(1) *Fiecare comisie de concurs, respectiv subcomisie, dacă aceasta s-a constituit, are următoarea componență:*

a) 2 judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție, numiți de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, la recomandarea președinților de secții;

b) un profesor universitar de la o facultate de drept care are un contract de muncă pe perioadă nedeterminată cu o universitate de cercetare avansată și educație, astfel cum este clasificată pe baza evaluării prevăzute de Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, propus de facultatea de drept, numit de Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii.“

Este de necontestat faptul că, concursul de promovare la ÎCCJ **nu are caracter meritocratic și rămâne sub controlul total al Secției pentru judecători a CSM.**

Conform textului votat, acesta constă într-o probă având ca obiect evaluarea hotărârilor judecătorești redactate de candidați (de o subcomisie formată din doi judecători ÎCCJ, numiți de președintele ÎCCJ și un profesor universitar, numit de Secția pentru judecători) și un interviu susținut în fața Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii.

Astfel, Comisia de concurs pentru promovarea la ÎCCJ este „dominată“ de persoanele numite de președintele ÎCCJ (2 din 3 membri).

Este ocolit cu totul Institutul Național al Magistraturii și crește rolul președintelui ÎCCJ, atât prin prezența la interviu în componența Secției pentru judecători, cât și prin desemnarea directă a majorității membrilor subcomisiei de evaluare a hotărârilor judecătorești redactate.

Practic, acest concurs se reduce la o numire făcută de majoritatea membrilor Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii (președintele ÎCCJ, 4 judecători și ministrul justiției), care controlează întreaga procedură.

De asemenea, interviul susținut în fața Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nu poate fi contestat în instanță.

Prin menținerea probei interviului și renunțarea la proba scrisă de verificare a cunoștințelor juridice se relativizează standardele profesionale, cu efect asupra calității activității judecătorilor instanței supreme, și este sporită doza de subiectivism. Pe de altă parte, obiectul interviului este identic cu cel al verificărilor efectuate de Inspekția Judiciară în procedura prevăzută de Regulamentul privind promovarea în funcțiile de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Cu alte cuvinte, toate datele care formează obiect al interviului se regăsesc deja în Raportul întocmit de inspectorii judiciari cu ocazia verificărilor ce au tocmai acest obiect: *„integritatea candidaților și modul în care candidații se raportează la valori precum independența justiției și imparțialitatea judecătorilor, motivația și competențele „umane și sociale ale acestora”*.

Inechitatea în reglementarea procedurilor de promovare la instanțele superioare este cu atât mai evidentă cu cât gradul de exigență profesională trebuie să fie direct proporțional cu ierarhia instanțelor de judecată în sistemul judiciar român, fiind necesar ca la instanța supremă să își desfășoare activitatea judecători care au dovedit că dețin cunoștințe teoretice și practice temeinice în specializarea pentru care candidează.

Tratamentul diferențiat aplicat de legiuitor, este nejustificat obiectiv și rațional rațional și **neconstituțional** – în condițiile în care obținerea gradului de tribunal și de curte de apel se face în urma unui examen teoretic foarte riguros, organizat de INM, **fiind unul contrar art. 16 alin. (1) din Constituție**.

Prin normele legale conținute, se creează un paralelism legislativ, prevederea fiind contrară dispozițiilor imperative ale art. 16 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, ceea ce încalcă art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție referitor la valorile statului de drept și principiile legalității și securității juridice.

Prin aceste dispoziții se nesocotesc și actele internaționale care consacra principiile fundamentale privind independența judecătorilor – importanța selecției, pregătirii și a conduitei profesionale a acestora, respectiv a standardelor obiective ce se impun a fi respectate atât la intrarea în profesia de magistrat, cât și la instituirea modalităților de promovare.

Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a recomandat constant guvernelor statelor membre să adopte sau să consolideze toate măsurile necesare pentru promovarea rolului judecătorilor, în mod individual, dar și al magistraturii, în ansamblu, în vederea promovării independenței acestora, aplicând, în special, următoarele principii: *„(...) orice decizie referitoare la cariera profesională a judecătorilor trebuie să se bazeze pe criterii obiective, selecția și promovarea judecătorilor trebuie să se facă după meritele și în funcție de pregătirea profesională, integritatea, competența și eficiența acestora”* (a se vedea Comitetul Miniștrilor din cadrul Consiliului Europei, Recomandarea nr. 94/12 din 13 octombrie 1994, cu privire la independența, eficiența și rolul judecătorilor)

Despre evaluarea hotărârilor, reglementată ca probă eliminatorie pentru a accede la proba interviului, Comisia de la Veneția a exprimat rezerve serioase: *„Evaluările periodice ale performanțelor unui judecător sunt instrumente importante pentru ca judecătorul să-și îmbunătățească activitatea și pot, de asemenea, să servească drept bază pentru promovare (așadar nu pot servi drept criteriu principal de promovare, ci doar ca o bază, spre exemplu accesarea la nivelul examenului scris după obținerea calificativelor bine sau foarte bine în urma evaluării hotărârilor este suficientă). Este important ca evaluarea să fie în primul rând calitativă și să se concentreze asupra competențelor profesionale, personale și sociale ale judecătorului. Nu ar trebui să existe nicio evaluare pe baza conținutului deciziilor și soluțiilor, nici ținând seama de criterii cantitative cum ar fi numărul de achitări sau casări, care ar trebui evitate ca bază standard pentru evaluare.”* (CDL-AD (2011)012, Aviz comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului referitor la legea constituțională privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Kazahstan, par. 55).

În schimb, modalitatea de realizare a examenului de promovare în legislația anterioară anului 2018 a respectat recomandările Comisiei Europene formulate de-a lungul timpului în cadrul rapoartelor MCV, ca materializare a obligației pe care România și-a asumat-o la momentul aderării de a crea un corp al magistraților recrutat exclusiv pe criterii de performanță.

Astfel, în Raportul din 22.07.2009 privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, se consemna că *„Au avut loc proceduri de numire și s-au organizat noi concursuri în conformitate cu obiectivele stabilite de asigurare a obiectivității și a înaltei calificări a personalului”*.

Același tip de raport concluziona, în anul 2011, în cadrul recomandării privind răspunderea sistemului judiciar, ca fiind necesară *„dovedirea unui istoric de decizii de management în sistemul judiciar adoptate în mod transparent și obiectiv, de exemplu prin numiri, decizii disciplinare, evaluări și prin sistemul de promovare la Înalta Curte de Casație și Justiție”*.

În implementarea acestor recomandări, Legea nr. 300/2011, care a modificat Legea nr. 303/2004 și a fost promovată chiar de actualul ministru al justiției, consemna în expunerea de motive că *„atât interviul, ca procedeu de promovare la instanța supremă, cât și lipsa unei proceduri propriu-zise de verificare a competenței profesionale a candidaților, nu asigură cerințele necesare de transparență și obiectivitate pentru promovarea în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție. Aceste aspecte au făcut obiectul criticilor constante ale magistraților și ale unor asociații profesionale ale*

acestora, care au solicitat amendarea legii în vederea garantării promovării în funcția de judecător la instanța supremă pe criterii de competență și în mod transparent, iar necesitatea remedierii acestor deficiențe a fost subliniată și de către Comisia Europeană”.

Drept urmare, respectiva lege a introdus concursul ca mod de promovare la instanța supremă, alcătuit din probele componente ale evaluării hotărârilor judecătorești redactate, a unui interviu susținut în fața Plenului CSM, nu doar a Secției pentru judecători, și a unei probe scrise, cu caracter teoretic și practic.

Această modificare legislativă a fost apreciată în rapoartele MCV.

Astfel, „Numirile efectuate în luna august în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție au fost criticate pentru lipsa de transparență și obiectivitate. Cu toate acestea, România a adoptat o nouă lege în luna decembrie, care a fost reintrodusă de guvern pentru a reforma practica numirilor în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție. Legea introduce îmbunătățiri substanțiale cu privire la procedurile de numire și poate avea o contribuție importantă la reformarea Înaltei Curți. Impactul acestei legi va depinde de voința instituțiilor competente de a asigura punerea sa în aplicare. Adoptarea legii ar trebui urmată de o ocupare rapidă a posturilor vacante, în special din secția penală, printr-un proces de recrutare transparent și bazat pe merite.”

Raportul Comisiei Europene în cadrul MCV din 18 iulie 2012 arăta următoarele:

„În paralel, Parlamentul a adoptat, de asemenea, o serie de măsuri legislative importante. Legea micii reforme în justiție, care a intrat în vigoare în 2010, a adus îmbunătățiri concrete pentru consecvența și eficacitatea actului de justiție. De asemenea, a fost modificată legislația pentru a consolida răspunderea magistraților și pentru a reforma procedura de numire în funcție la Înalta Curte de Casație și Justiție. Astfel de măsuri oferă ocazia de a răspunde preocupărilor opiniei publice cu privire la obiectivitatea numirilor în funcție și la procesul disciplinar în sistemul judiciar: va fi nevoie de o serie de exemple pozitive pentru a face uitată moștenirea negativă a trecutului. La sfârșitul anului 2011, România a îmbunătățit, de asemenea, procedurile de numire în funcție la Înalta Curte de Casație și Justiție prin adoptarea unor proceduri mai transparente și obiective care permit o evaluare independentă, mai cuprinzătoare și mai obiectivă, a meritelor candidaților. Acest lucru reprezintă un important pas în consolidarea răspunderii Înaltei Curți de Casație și Justiție.”

Atât timp cât România face încă obiectul monitorizării asigurării unei justiții independente, prin intermediul Mecanismului de cooperare și verificare, apreciem că

validitatea criteriilor ce au determinat modificarea Legii nr. 303/2004 în anul 2011, potrivit recomandărilor Comisiei Europene și solicitărilor magistraților, își păstrează pe deplin valabilitatea.

După modificările legislative nocive din 2018, prin Raportul ad-hoc privind România (Regula 34) adoptat de Grupul de state împotriva corupției (GRECO), la cea de-a 79-a Reuniune Plenară (Strasbourg, 19-23 martie 2018), s-au reținut următoarele:

„31. Modificările propuse conțin în continuare o proporție de subiectivitate în procesul de selecție și de luare a deciziilor privind promovările, care prevede o procedură de promovare în două etape, ultima etapă constând într-o evaluare a muncii și comportamentului din ultima perioadă. Amendamentele prevăd, de asemenea, în sarcina CSM să elaboreze și să adopte norme privind procedura de organizare a acestor evaluări, inclusiv numirile la comisia responsabilă și aspectele particulare care trebuie evaluate. GET a auzit temeri cu privire la faptul că acest nou sistem ar lăsa mai mult spațiu pentru influențele personale sau politice în deciziile privind cariera, care ar putea avea impact asupra neutralității și integrității sistemului judiciar și că ar fi, astfel, esențial ca CSM să elaboreze norme adecvate pentru a preveni astfel de riscuri, inclusiv criterii clare și obiective pentru a ghida viitoarele decizii ale comisiei de selecție. 32. Din cauza riscurilor și incertitudinilor menționate mai sus, GRECO recomandă (i) să se analizeze corespunzător impactul modificărilor asupra viitoarei structuri de personal a instanțelor și parchetelor pentru a fi adoptate măsurile tranzitorii necesare și (ii) regulamentul de aplicare ce urmează a fi adoptat de CSM cu privire la promovarea judecătorilor și procurorilor să reglementeze criterii adecvate, obiective și clare, care să aibă în vedere calificările și meritele reale ale acestora.”

De asemenea, se prevede că orice persoană poate trimite în scris sesizări sau observații în legătură cu actele publicate pentru a fi avute în vedere la evaluare, deși Comisia de la Veneția a dezavuat în avizele sale o astfel de procedură: *„Supunerea activității de judecător a unui candidat la evaluarea publicului larg, inclusiv a celor care au primit hotărâri nefavorabile, constituie o amenințare la adresa independenței judecătorului și un risc real de politizare.”* - CDL-AD(2010)026, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale privind drepturile omului și afacerile juridice a Consiliului Europei privind legea sistemului judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina, §§60.

Conform Avizului nr. 10(2007) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), *„50 Dacă acest sistem de numire și de promovare este esențial, el nu este totuși suficient. Trebuie să se asigure de asemenea o transparență totală în privința condițiilor de*

selecție a candidaților, pentru ca ansamblul de judecători și, dincolo de ei, societatea însăși, să poată verifica dacă această selecție este în exclusivitate bazată pe meritele candidaților, apreciați după calificările lor, după competență, integritate, spirit de independență, imparțialitate și eficiență. În acest scop, este indispensabil ca, în conformitate cu practica instaurată în unele state, criteriile publice de numire și de promovare să fie difuzate de fiecare Consiliu al Justiției. Consiliul Justiției trebuie de asemenea să permită, prin rolul său privind în special gestionarea instanțelor și pregătirea, ca procedurile de numire și de promovare bazate pe merit să fie deschise unui grup de candidați pe cât se poate de divers și reprezentativ pentru societate.”

În concluzie, modalitatea de promovare la ÎCCJ constituie un regres în materia independenței sistemului judiciar, o încălcare a recomandărilor entităților internaționale și nu în ultimul rând o încercare de a menține controlul unei părți din CSM asupra recrutării la nivelul instanței supreme.

În scopul îmbunătățirii procedurilor pentru numirea în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție, ținând seama și de recomandările Comisiei Europene formulate de-a lungul timpului în cadrul rapoartelor MCV, trebuiau reglementate următoarele aspecte:

- reintroducerea probei de verificare a cunoștințelor de specialitate;
- selecția comisiilor de concurs trebuie să fie realizată exclusiv prin tragere la sorți, la nivelul Institutului Național al Magistraturii; regulile de desemnare ar trebui să fie mai detaliate, să existe criterii transparente de înscriere în baza de date și de desemnare în comisii, precum și reguli de limitare a numărului de participări;
  - interdicția de numire ca membru în orice altă comisie constituită pentru selecția judecătorilor vreme de trei ani de la data la care acel judecător a fost desemnat membru al unei comisii de concurs privind funcțiile rezervate judecătorilor în sistemul judiciar;
  - interdicția de numire ca membru în aceste comisii a persoanelor din afara corpului magistraților care au desfășurat activitate politică sau cel puțin aparență de activitate politică cel puțin trei ani anterior numirii;
  - reglementarea unor criterii clare pentru evitarea conflictelor de interese între membrii comisiilor de concurs.

III.11. Cu privire la promovarea efectivă la curți de apel, tribunale și parchetele de pe lângă acestea, este încălcată independența judecătorilor - art. 128, art. 133 și art. 140-141 sunt contrare art. 124 alin. (3) și art. 1 alin. (3) și (5) cu referire la art. 148 și art. 20 alin. (2) din Constituție;

Concursul de promovare efectivă constă în susținerea unei probe având ca obiect evaluarea activității și a conduitei candidaților în ultimii 3 ani de activitate efectiv desfășurată.

Acesta e reglementat în paralel cu procedura de promovare pe loc (aceasta din urmă sub forma examenului scris care poate conduce la o selecție meritocratică), acest paralelism neavând niciun fel de justificare. Efectul imediat va fi crearea unei caste de magistrați favorizați în cadrul profesiei, judecători și procurori care vor accede pe rând, doar pe bază de interviu și analiză a actelor pe ultimii trei ani, la instanțele superioare fără a susține vreun concurs teoretic sau practic, în timp ce restul magistraților vor fi obligați să urmeze procedura de promovare reală, cu probe dificile teoretice și practice.

Comisia de organizare a concursului, comisia de elaborare a subiectelor și de corectare și comisia de soluționare a contestațiilor, precum și comisia de evaluare sunt numite de Secția pentru judecători, respectiv Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, fiind cu totul eliminat orice rol al Institutului Național al Magistraturii.

În cazul promovării efective, comisiile de evaluare se constituie la nivelul fiecărei curți de apel/parchet de pe lângă curtea de apel și sunt alcătuite din: președintele curții de apel, care este și președintele comisiei, și alți 4 judecători cu specializarea corespunzătoare secțiilor în cadrul cărora sunt posturile vacante scoase la concurs, propuși de colegiul de conducere al curții de apel; pentru promovarea la tribunale sau tribunale specializate, se pot constitui în același mod comisii ai căror membri pot fi desemnați și din rândul judecătorilor de la tribunalele din circumscripția curții de apel, care au specializarea corespunzătoare secțiilor în cadrul cărora sunt posturile vacante scoase la concurs; procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel, care este și președintele comisiei și alți 4 procurori cu specializarea corespunzătoare secției unde se află posturile vacante scoase la concurs, propuși de colegiul de conducere al parchetului de pe lângă curtea de apel; pentru promovarea la parchete de pe lângă tribunale sau tribunale specializate, se pot constitui în același mod comisii ai căror membri pot fi desemnați și din rândul procurorilor de la parchetele de pe lângă tribunalele din circumscripția parchetului de pe lângă curtea de apel, care au specializarea corespunzătoare secțiilor în cadrul cărora sunt posturile vacante scoase la concurs.

Necesitatea acestei schimbări nu a fost justificată de niciun studiu efectuat de Consiliul Superior al Magistraturii, problemele semnalate în cursul perioadei de 15 ani de aplicare a procedurii anterioare de promovare pe bază de examen scris referindu-se doar

la aspecte de organizare și reglementare mai bună, de tipul instituirii unei vechimi de funcționare efectivă la instanța inferioară sau mai buna selectare a comisiilor de examen, iar la nu modalitatea efectivă de desfășurare a examenului de promovare, care era previzibilă pentru întregul corp judiciar.

În Raportul Ad-Hoc despre România (articolul 34 din Regulamentul) adoptat de GRECO în cadrul celei de-a 79-a reuniuni plenare (Strasbourg, 19-23 martie 2018), s-au subliniat în legătură cu modificările aduse legilor justiției în 2018 următoarele: „31. *Modificările preconizate conțin în continuare o proporție de subiectivitate în procesul de selecție și decizie privind promovările, care are în vedere o procedură de promovare în două etape, ultima etapă constând într-o evaluare a activității și conduitei anterioare. Modificările prevăd, de asemenea, ca CSM să elaboreze și să adopte reguli privind procedura de organizare a acestor evaluări, inclusiv numirile la comisia responsabilă și aspectele particulare care trebuie evaluate. GRECO a auzit temeri că acest nou sistem ar lăsa mai mult spațiu pentru influențele personale sau politice în deciziile de carieră, ceea ce ar putea afecta neutralitatea și integritatea sistemului de justiție și, prin urmare, ar fi esențial ca CSM să elaboreze reguli adecvate pentru a proteja astfel de riscuri, inclusiv criterii clare și obiective care să ghideze deciziile viitoare ale comisiei de selecție”.*

În cazul promovării efective, este eliminat în totalitate examenul pe criterii meritocratice, devenind prioritare aprecierile subiective ale membrilor unei comisii desemnate la propunerile președinților curților de apel (care controlează total colegiul de conducere al curții de apel în noile proiecte), ceea ce va determina treptat apariția unor atitudini de subordonare ierarhică față de judecătorii de la instanțele superioare și față de colegii care vor ocupa funcții de conducere, precum și fricțiuni grave între membrii corpului judecătorilor.

Formal, președintele curții de apel face parte dintr-o comisie pentru evaluarea în vederea promovării, dar și din comisia de evaluare a tuturor judecătorilor curții de apel, cumulând astfel o putere de decizie mare, atât în privința modului de evaluare a judecătorilor din cadrul curții de apel, cât și în privința desemnării judecătorilor care vor fi promovați efectiv la curtea de apel. În cazul Bosniei și Herțegovina, Comisia de la Veneția a stabilit însă că „[...] o dispoziție pare problematică, întrucât definește președintele Curții ca o figură centrală în procesul de evaluare a judecătorilor. Acest lucru poate duce nu numai la un conflict de interese, dar, de asemenea, limitează independența individuală a judecătorilor.” CDL-AD(2013)015, Aviz cu privire la proiectul de lege referitor la instanțele din Bosnia și Herțegovina, par. 66

În realitate, în ultimii ani, delegarea prealabilă la instanța superioară a judecătorilor care au obținut gradul ierarhic corespunzător, pe loc, în baza legislației modificate în anul 2018, a devenit o practică, configurând un fel de perioadă de probă pentru ca judecătorii să poată fi promovați ulterior efectiv, ceea ce este specific stagiaturii, nicidecum unor magistrați cu vastă experiență. S-a creat un fel de sistem de judecători dependenți în cadrul unei puteri judecătorești care ar trebui să fie independente.

Prin normele legale conținute, se creează un paralelism legislativ, prevederea fiind contrară dispozițiilor imperative ale art. 16 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, ceea ce **încalcă art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție referitor la valorile statului de drept și principiile legalității și securității juridice.**

Potrivit jurisprudenței constante a CJUE, judecătorii trebuie să se afle la adăpost de intervenții sau de presiuni exterioare care le pot pune în pericol independența, iar normele aplicabile statutului judecătorilor și exercitării funcției lor de judecător trebuie în special să permită excluderea nu numai a oricărei influențe directe, sub formă de instrucțiuni, ci și a formelor de influență indirectă susceptibile să orienteze deciziile judecătorilor în discuție și să înlăture astfel o lipsă a aparenței de independență sau de imparțialitate a acestora care să poată aduce atingere încrederii pe care justiția trebuie să o inspire justițiabililor într-o societate democratică și într-un stat de drept [a se vedea Hotărârea din 18 mai 2021, cauzele conexe C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 și C-397/19, Asociația Forumul Judecătorilor din România și alții, punctul 193].

Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni, prin Avizul nr. 17 (2014) asupra evaluării activității judecătorilor, calității justiției și respectării independenței sistemului judiciar, a stabilit (pct. 6) că: *„regula de bază pentru orice evaluare individuală a judecătorilor trebuie să fie respectul deplin al independenței judiciare. Atunci când o evaluare individuală are repercusiuni asupra promovării, salariului sau pensiei judecătorului și chiar determină revocarea sa, judecătorul evaluat riscă să nu facă dreptate bazându-se pe interpretarea obiectivă a faptelor și a dreptului, ci să acționeze astfel încât să facă pe placul evaluatorilor. Prin urmare, evaluarea judecătorilor de către membrii puterii legislative sau executive a statului este extrem de problematică. Cu toate acestea, chiar dacă evaluarea este realizată de alți judecători, amenințarea la adresa independenței judecătorilor nu poate fi exclusă în întregime. Independența presupune nu numai să te afli la adăpostul unei influențe nepotrivite din afară, ci și să te sustragi influenței nepotrivite care poate decurge în anumite situații din atitudinea altor judecători, inclusiv președinții instanțelor.”*

Există o foarte mare varietate de lucruri extrem de problematice pe care judecătorii, în special cei cu funcții de conducere, le pot face altor judecători. În detaliu, a se vedea, spre exemplu, D. Kosař, *Perils of Judicial Self Government in Transitional Societies*, Cambridge University Press, Cambridge, 2016, p. 407, care sugerează că anumite forme de autogovernare judiciară creează „*un sistem de judecători dependenți în cadrul unei puteri judecătorești independente*”, o influență nejustificată fiind exercitată de funcționarii judiciari, precum președinții instanțelor sau funcționarii organelor de autogovernare judiciară, în cadrul puterii judecătorești (a se vedea Concluziile avocatului general Michal Bobek din 4 martie 2021, cauzele conexate C 357/19 și C 547/19, Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție, punctul 152).

Însăși Curtea Europeană a Drepturilor Omului recunoaște condiția independenței interne a judecătorilor și pericolele ca judecătorii să fie influențați de colegii lor și președinții instanțelor.

Autogovernarea sistemului judiciar poate duce la utilizarea abuzivă a procedurilor disciplinare și a altor mecanisme de răspundere sau la denaturarea sistemului de selecție a magistraților bazat pe meritocrație. Ar fi eronat să se rămână în categoriile deceniilor anterioare, când se considera că amenințările la independența judecătorilor proveneau numai de la celelalte puteri ale statului.

Nu există un motiv special (cel puțin în unele societăți) pentru ca judecătorii să se comporte diferit față de politicieni atunci când folosesc aceste atribuții. Independența judiciară ar trebui, mai degrabă, înțeleasă drept „*o consecință a autocontrolului actorilor puternici*” din justiție.

Judecătorul care soluționează o anumită cauză trebuie stabilit pe baza unor criterii obiective stabilite de lege, iar nu pe baza alegerilor discreționare ale oricărei persoane, din interiorul, ori din exteriorul sistemului judiciar. „*Președinții instanțelor reprezintă canalul privilegiat pentru ca puterea executivă să exercite presiuni asupra întregului sistem judiciar.*”

De aceea, structura ierarhică în privința judecătorilor a fost criticată în unanimitate ca fiind incompatibilă cu independența acestora.

În concluzie, modalitatea de promovare efectivă constituie un regres imens, încălcând independența magistraților și un principiu fundamental într-un stat de drept și anume, cel al meritocrației.

Aceste garanții de independență a judecătorilor asigurate la momentul aderării la Uniunea Europeană ar fi trebuit să rămână intangibile ulterior aderării, astfel cum CJUE a stabilit deja: „(...) Republica Malta a aderat la Uniune în temeiul articolului 49 TUE tocmai pe baza dispozițiilor Constituției în vigoare înainte de reforma menționată. Or, acest articol 49, care prevede posibilitatea oricărui stat european de a solicita să devină membru al Uniunii, precizează că respectiva posibilitate regrupează statele care au aderat în mod liber și voluntar la valorile comune prevăzute la articolul 2 TUE, care respectă aceste valori și care se angajează să le promoveze. În special, din articolul 2 TUE rezultă că Uniunea se întemeiază pe valori precum statul de drept, care sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată printre altele prin justiție. În această privință, trebuie arătat că încrederea reciprocă dintre statele membre și în special dintre instanțele lor se întemeiază pe premisa fundamentală potrivit căreia statele membre împărtășesc o serie de valori comune pe care se întemeiază Uniunea, după cum se precizează la acest articol [a se vedea în acest sens Avizul 2/13 (Aderarea Uniunii la CEDO) din 18 decembrie 2014, EU:C:2014:2454, punctul 168, și Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 30]. Rezultă că respectarea de către un stat membru a valorilor consacrate la articolul 2 TUE constituie o condiție pentru a beneficia de toate drepturile care decurg din aplicarea tratatelor în privința acestui stat membru. Prin urmare, un stat membru nu își poate modifica legislația astfel încât să determine o reducere a protecției valorii statului de drept, valoare care este concretizată printre altele de articolul 19 TUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 martie 2021, A.B. și alții (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac), C-824/18, EU:C:2021:153, punctul 108]. Statele membre sunt astfel obligate să asigure evitarea oricărei reduceri, în raport cu această valoare, a legislației lor în materie de organizare a justiției, ținându-se să adopte norme care ar aduce atingere independenței judecătorilor [a se vedea prin analogie Hotărârea din 17 decembrie 2020, Openbaar Ministerie (Independența autorității judiciare emitente), C-354/20 PPU și C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, punctul 40]. În acest context, Curtea a statuat deja în esență că articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE trebuie interpretat în sensul că se opune unor dispoziții naționale care țin de organizarea justiției, de natură să constituie o reducere, în statul membru în cauză, a protecției valorii statului de drept, în special a garanțiilor de independență a judecătorilor [a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei disciplinare a Curții Supreme), C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982, precum și Hotărârea din 2 martie 2021, A.B. și alții (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac), C-824/18, EU:C:2021:153].”

În final, trebuie precizat că, **vechimea necesară pentru Parchetul General, DNA și DIICOT nu este corelată cu realitatea exprimată de reprezentanții acestor**

instituții. Adoptarea acestor modificări fără un studiu de impact poate afecta major activitatea Ministerului Public, chiar și ținând cont de dispozițiile tranzitorii care permit luarea în calcul a duratei cursurilor la INM.

Criteriul meritocrației, al pregătirii profesionale este subminat de criteriul vechimii în profesie. Această împrejurare este de natură să scadă calitatea actului de justiție și încrederea în sistemul judiciar.

De asemenea, neconstituționalitatea articolului 140 derivă din faptul că, Secția din cadrul CSM oferă argumentele contestatarilor rezultatelor concursurilor de promovare doar în cazul admiterii contestațiilor, nu și în cazul respingerii. Aceasta împrejurare este de natură să arunce o umbră asupra activității de soluționare a contestațiilor.

III.12. Cu privire la posibila calitate de expert în paralel cu cea de magistrat, art. 234 încalcă art. 1, art. 124 alin. (3) și art. 20 alin. (2) din Constituția României;

Conform art. 234 alin. (2) din textul votat, *„(2) Judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți și personalul de specialitate juridică asimilat acestora pot fi membri ai unor comisii de examinare sau de întocmire a proiectelor de acte normative, a unor documente interne sau internaționale și pot avea calitatea de expert în proiecte cu finanțare externă în domeniul justiției.”*

Astfel, calitatea de expert în proiecte cu finanțare externă este **incompatibilă cu calitatea de magistrat.**

Conform literei și spiritului Constituției României, activitatea principală a magistratului trebuie să rămână judecarea cauzelor sau efectuarea/supravegherea urmăririi penale, nicidecum alte activități lucrative, chiar având legătură cu domeniul justiției.

Conform textului art. 125 alin. (3) din Constituția României, *„funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.”*

Textul constituțional încălcat face parte din ansamblul de norme constituționale destinate garantării independenței puterii judecătorești.

III.13. Cu privire la prezența președinților de instanță în procesul de evaluare a judecătorilor de la acea instanță (similar pentru parchete), art. 90 încalcă art. 124 alin. (3) și art. 20 alin. (2) din Constituția României;

Este necesară excluderea președinților de instanță, a vicepreședinților sau președinților de secții din procesul de evaluare a activității judecătorilor (similar pentru parchete).

Referitor la procedurile de evaluare a judecătorilor, Comisia de la Veneția a stabilit următoarele:

„[...] Această dispoziție pare problematică, întrucât definește președintele instanței drept o figură centrală în procesul de evaluare a judecătorilor. Acest lucru nu numai că poate duce la un conflict de interese, dar și la abuzuri, limitând independența individuală a judecătorilor.” (CDL-AD (2013)015, Aviz cu privire la proiectul de lege privind instanțele din Bosnia și Herțegovina, par. 66)

„Este important ca sistemul de evaluare să nu fie nici folosit, nici considerat a fi folosit ca un mecanism de subordonare sau influențare a judecătorilor.” (CDL-AD (2013)015, Aviz cu privire la proiectul de lege privind instanțele din Bosnia și Herțegovina, par. 68)

„O altă sursă de îngrijorare este partea din Lege referitoare la evaluarea activității de către președinții de instanțe. Se pare că președinții de instanțe sunt notați mai ales pe baza activității judecătorilor obișnuiți. Acest lucru îi poate împinge pe președinți să devină «câini de supraveghere a productivității» în cadrul instanțelor lor și, în cele din urmă, poate submina independența judiciară.” (CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §106)

„[...] [U]tilizarea judecătorilor în funcție pentru a-și evalua colegii are potențialul de a provoca dificultăți. Poate duce la relații personale proaste între colegi și poate submina și mai mult moralitatea sistemului judiciar. Invers, atunci când judecătorii primesc evaluări favorabile, se pot aduce acuzații de favoritism. Există pericolul ca un astfel de sistem să nu aibă credibilitate.” (CDL-AD(2014)007, Avizul comun privind proiectul de lege de modificare și completare a codului judiciar (sistemul de evaluare pentru judecători din Armenia, §§62, 67, 69-70 și 75).

III.14. Cu privire la actul emis de către CSAT, art. 228 alin. (5) și (6) încalcă prevederile art. 1, art. 21, art. 124 și art. 148 din Constituția României;

Conform art. 228 din textul votat, „(5) Rezultatul verificărilor prin care se constată încălcarea incompatibilității prevăzute la alin. (1) se concretizează într-un înscris și se comunică Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Justiției, celui vizat de verificare, precum și, la cerere, oricărei persoane.

(6) Actul Consiliului Suprem de Apărare a Țării prevăzut la alin. (5) poate fi contestat la instanța de contencios administrativ competentă, în termen de 3 luni de la data la care a luat cunoștință, de către orice persoană care justifică un interes legitim, conform legii.”

Astfel, CSAT emite doar un act prin care se constată apartenența la securitate/servicii, nu și un act care constată neapartenența. Acest lucru înseamnă că nu își asumă prin act scris, concluzia de neapartenență (care nici nu mai poate fi contestată în instanță).

Aceasta înseamnă că **se afectează accesul liber la justiție al celui care poate demonstra că un magistrat a avut/are legături cu securitatea/serviciile de informații, și se afectează însuși actul de înfăptuire a justiției.**

III.15. Introducerea criteriului de evaluare a judecătorilor/procurorilor constând în numărul hotărârilor modificate/desființate/casate, respectiv a soluțiilor/măsurilor imputabile afectează grav independența judecătorilor - Anexa nr. 1, B, art. 2 lit. b) încalcă art. 124 alin. (3) și art. 1 alin. (3) din Constituție;

Prin introducerea criteriului de evaluare constând în numărul hotărârilor modificate/desființate/casate din motive imputabile se încalcă principiul independenței funcționale a judecătorilor.

Așa cum arată constant Comisia de la Veneția, criteriile care stau la baza analizei hotărârilor și a evaluării conduitei nu pot argumenta promovarea meritocratică în funcții de execuție a judecătorilor: „Evaluările periodice ale performanțelor unui judecător sunt instrumente importante pentru ca judecătorul să-și îmbunătățească activitatea și pot, de asemenea, să servească drept bază pentru promovare. Este important ca evaluarea să fie, în primul rând, calitativă și să se concentreze asupra competențelor profesionale, personale și sociale ale judecătorului. Nu ar trebui să existe nicio evaluare pe baza conținutului deciziilor și soluțiilor, nici ținând seama de criterii cantitative cum ar fi numărul de achitări sau casări, care ar trebui evitate ca bază standard pentru evaluare.” (CDL-AD (2011)012, Aviz comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului referitor la legea constituțională privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Kazahstan, par. 55).

„Dacă ar trebui să existe o măsurare a sarcinilor de lucru, ar trebui să existe sisteme pentru a evalua dificultatea diferitelor dosare. (...) Simpla numărare a dosarelor soluționate este brută și poate fi complet înșelătoare. Cel mult, o astfel de măsurare poate servi ca instrument util pentru a indica o posibilă problemă, dar nu poate face mai mult, și cu siguranță nu ar trebui să fie determinantul unei probleme.

Măsurarea „respectării termenelor procedurale” (...) poate indica din nou o posibilă problemă, dar este important ca judecătorul să aibă posibilitatea de a explica orice aparente deficiențe în acest sens.

Măsurarea „stabilității actelor judiciare” (...) este discutabilă. În mod efectiv înseamnă numărarea căilor de atac admise. O astfel de evaluare ar trebui evitată deoarece implică o ingerință în independența judecătorului. (...) În cazul în care o hotărâre este desființată în apel, cine poate să spună că instanța de fond a greșit și instanța de apel a procedat corect? Decizia judecătorului primei instanțe anulată de curtea de apel ar putea fi susținută ulterior de decizia Curții de Casație, a Curții Constituționale sau a Curții Europene a Drepturilor Omului. (...)

Propunerea (...) de a măsura durata medie a soluționării cauzelor este inadecvată din motive similare cu cele menționate mai sus (...). Cine poate spune că un judecător care se apleacă mai mult asupra unei cauze nu face o treabă mai temeinică decât colegul mai rapid? (...) Judecătorul care încearcă să respecte aceste termene ar putea fi tentat să nu ia în considerare ceea ce în mod normal ar fi necesar în temeiul legii și în interpretarea sa.

(...) „Calitatea motivării” (raționamentului) este adesea o problemă în noile democrații, și ar trebui promovat un raționament coerent. Argumentarea logică, claritatea și alte aspecte sunt de interes și sunt tratate în Avizul nr. 11 al CCJE privind calitatea deciziilor judiciare. (...) – (CDL-AD(2014)007, Joint opinion on the draft law amending and supplementing the judicial code (evaluation system for judges) of Armenia, §§37-39, 43, 49)

„Interpretarea legală dată de un judecător în contrast cu jurisprudența stabilită nu ar trebui să devină, în sine, un motiv de sancționare disciplinară, dacă nu este făcută cu rea-credință, cu intenția de a aduce beneficii sau prejudicii unei părți din proces, sau din neglijență gravă. În timp ce judecătorii din instanțele inferioare ar trebui să respecte, în general, jurisprudența stabilită, acestora nu ar trebui să li se interzică contestarea ei, dacă în hotărârea lor consideră necesar să facă acest lucru.” (CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției

Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §22. A se vedea și CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §44)

„20 de puncte pot fi obținute de un judecător dintr-un alt tip de evaluare, descris la articolul 104 al treilea paragraf: este o evaluare a calității raționamentului juridic din 10 hotărâri (5 selectate aleatoriu și 5 selectate de judecătorul însuși). Această evaluare este făcută de o comisie formată din trei membri, compusă din judecători ai instanței superioare trași la sorți. Acesta este un model interesant; cu toate acestea, o astfel de evaluare ar trebui să se aplice doar la aspecte precum stilul și claritatea redactării, și să nu pună la îndoială validitatea deciziilor luate de judecător.” (CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a Legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a Legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §49)

De asemenea, Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), prin Avizul nr. 17 (2014) asupra evaluării activității judecătorilor, calității justiției și respectării independenței sistemului judiciar, a stabilit (pct. 6) că: *„regula de bază pentru orice evaluare individuală a judecătorilor trebuie să fie respectul deplin al independenței judiciare. Atunci când o evaluare individuală are repercusiuni asupra promovării, salariului sau pensiei judecătorului și chiar determină revocarea sa, judecătorul evaluat riscă să nu facă dreptate bazându-se pe interpretarea obiectivă a faptelor și a dreptului, ci să acționeze astfel încât să facă pe placul evaluatorilor. Prin urmare, evaluarea judecătorilor de către membrii puterii legislative sau executive a statului este extrem de problematică. Cu toate acestea, chiar dacă evaluarea este realizată de alți judecători, amenințarea la adresa independenței judecătorilor nu poate fi exclusă în întregime. Independența presupune nu numai să te afli la adăpostul unei influențe nepotrivite din afară, ci și să te sustragi influenței nepotrivite care poate decurge în anumite situații din atitudinea altor judecători, inclusiv președinții instanțelor.”*

Indicatorul se apreciază în funcție de mai multe criterii, printre care și încălcarea regulilor de procedură a căror nerespectare atrage sancțiunea nulității; depășirea atribuțiilor puterii judecătorești; lipsa totală a motivării hotărârii, inserarea unor motive contradictorii ori numai a unor motive străine de natura cauzei; încălcarea autorității de lucru judecat; încălcarea sau aplicarea greșită a normelor de drept material; nerespectarea deciziilor Curții Constituționale, a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii sau a hotărârilor prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept. Aceste ipoteze nu pot constitui *telle quelle*,

motive de imputabilitate, putându-se imagina situații în care suntem în prezența unei aprecieri legitime a judecătorului, care nu corespunde cu punctul de vedere al judecătorilor din căile de atac (spre exemplu, în cazul aplicării normelor de drept material, poate exista o dezbatere legitimă cu privire la aplicarea acestora, de cele mai multe ori, astfel de situații ajungând în fața ÎCCJ – Completul pentru pronunțarea HP). În consecință, exemplele date de lege nu pot constitui, prin ele însele, motive de imputabilitate; inserarea lor în lege poate conduce la o aplicare nerezonabilă a formulei de evaluare a activității judecătorilor.

III.16. Cu privire la lipsa unui rol central acordat Secției pentru procurori a CSM în numirea procurorilor de rang înalt în funcții de conducere - art. 145-149 încalcă art. 124 și art. 148 din Constituția României;

Necesitatea acestui rol central a fost stabilită de Comisia de la Veneția într-un aviz privind România: „44. În evaluarea mecanismelor de numire existente, Comisia de la Veneția a acordat o atenție aparte echilibrului necesar între nevoia de legitimitate democratică a numirii conducătorului parchetului, pe de o parte, și exigența de depolitizare, pe de altă parte. Din această perspectivă, în opinia sa, un mecanism de numire cu implicarea puterii executive și/sau legislative are avantajul de a conferi legitimitate democratică numirii procurorului șef. Totuși, într-o astfel de situație, sunt necesare garanții suplimentare pentru a diminua riscul de politizare a procuraturii. Ca și în cazul numirilor judecătorilor, deși sunt posibile diferite mecanisme practice, implicarea efectivă a unui consiliu judiciar (sau a unui consiliu pentru procurori), dacă o astfel de structură există, este esențială, reprezentând o garanție de neutralitate și de expertiză profesională, apolitică.” (Comisia de la Veneția, Avizul preliminar emis la 13 iulie 2018 privind modificările aduse legilor justiției din România).

„Comisia de la Veneția, atunci când a evaluat diferitele moduri de numire a Procurorilor Șefi, a fost preocupată de găsirea unui echilibru între cerința legitimității democratice a unor astfel de numiri, pe de-o parte, și cerința depolitizării, pe de alta. Astfel, o procedură de numire care implică puterea executivă și/sau legislativă are avantajul de a conferi legitimitate democratică numirii șefului parchetului. Cu toate acestea, în acest caz sunt necesare garanții suplimentare pentru a diminua riscul politizării parchetului.

Înființarea unui Consiliu al Procurorilor, care ar juca un rol esențial în numirea Procurorului Șef, poate fi considerată unul din cele mai eficiente instrumente moderne pentru atingerea acestui obiectiv. [...]

[...] Desemnarea candidatului ar trebui să se bazeze pe calificarea și experiența sa juridică, în conformitate cu criteriile clare prevăzute în proiectul de lege. Nu e suficient ca un candidat la o funcție atât de înaltă să îndeplinească cerințele generale de calificare cerute pentru orice altă funcție de procuror; competențele Procurorului Șef impun competențe și experiență speciale. [...]” (CDL-AD(2015)039, Avizul comun al Comisiei de la Veneția, al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de amendamente aduse Legii privind Parchetele din Georgia, par. 19, 20 și 27).

Astfel, recomandările tuturor instituțiilor internaționale au fost în sensul că numirea și revocarea în funcțiile cele mai înalte din parchete să se efectueze printr-o procedură transparentă și bazată pe criterii obiective, în cadrul căreia Secției pentru procurori din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii să i se acorde un rol mai important.

Subliniem faptul că întărirea sistemului de control și echilibru din cadrul procedurilor de numire a procurorilor în cele mai înalte funcții din Ministerul Public nu se poate baza numai pe buna-credință a unui/unor politician/politicieni.

De asemenea, se menține un număr extrem de mare de categorii de funcții în cadrul PÎCCJ, DNA și DIICOT în care numirea este politică. Menținerea unui sistem de numire politică a șefilor de secție nu este justificată, cu atât mai mult cu cât aceștia continuă să lucreze efectiv în dosare, ceea ce generează riscul ca un politician plasat într-o poziție cheie în stat să influențeze cursul unei anchete penale prin impunerea numirii procurorului șef de secție.

La 18 mai 2021 Curtea de Justiție a Uniunii Europene a pronunțat o hotărârea din cauzele C-83/19 și următoarele, Asociația Forumul Judecătorilor din România și alții, în care a reafirmat supremația dreptului Uniunii Europene și a stabilit că Decizia 2006/928 – prin care s-a instituit unui mecanism de cooperare și de verificare a progreselor realizate de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției (MCV) – este obligatorie în toate elementele sale pentru România, atât timp cât nu a fost abrogată, și că obiectivele de referință care figurează în anexa la aceasta au caracter obligatoriu, în sensul că România este ținută să ia măsurile adecvate pentru atingerea acestor obiective, ținând seama în mod corespunzător, în temeiul principiului cooperării loiale prevăzut la articolul 4 alineatul (3) TUE, de rapoartele întocmite de Comisie pe baza Deciziei 2006/928, în special de recomandările formulate în rapoartele menționate.

În mod constant, prin rapoartele Comisiei în cadrul MCV s-a constatat că procedura de numire a procurorilor de rang înalt, prin componenta sa politică puternică, reprezintă o vulnerabilitate a sistemului judiciar, astfel încât s-a recomandat instituirea un sistem transparent și bazat pe merite pentru numirea procurorilor de rang înalt, care să poată oferi garanții suficiente împotriva politizării. Prin Raportul privind MCV din 2017, Comisia a indicat, ca primă recomandare în cadrul secțiunii privind independența sistemului judiciar, „punerea în practică a unui sistem robust și independent de numire a procurorilor de rang înalt, pe baza unor criterii clare și transparente, cu sprijinul Comisiei de la Veneția.” Prin Raportul privind MCV din 2018, Comisia a recomandat „respectarea avizelor negative ale Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la numirea în posturi de conducere a procurorilor sau la revocarea procurorilor care ocupă posturi de conducere, până la instituirea unui nou cadru legislativ în conformitate cu recomandarea 1 formulată în ianuarie 2017”. Prin Raportul MCV din 2019, Comisia a constatat că „experiența din ultimii ani confirmă riscul imixtiunii politicului în detrimentul calității numirilor” și a reiterat recomandările anterioare.

Este de precizat faptul că numirea procurorilor de rang înalt rămâne eminentamente politică, Ministrul justiției putând ignora avizele negative ale Secției pentru procurori a CSM.

De asemenea, art. 148 alin. (2) încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) și art. 124 din Constituția României;

Conform art. 148 din textul votat, „(2) În cazul emiterii unui aviz negativ al Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, ministrul justiției organizează un nou interviu exclusiv cu candidatul care a primit aviz negativ, în condițiile art. 146 care se aplică în mod corespunzător, în cadrul căruia sunt avute în vedere și aspectele reținute în avizul Consiliului Superior al Magistraturii. Data și locul interviului se anunță public cu cel puțin 5 zile înainte de susținerea acestuia.“

Astfel, avizul negativ rămâne o formă fără fond, având în vedere că avizul negativ determină o reluare a interviului, din moment ce **ministrul justiției poate menține propunerea care a primit aviz negativ.**

În ciuda recomandărilor MCV și GRECO numirile procurorilor de rang înalt vor continua să fie eminentamente politice. GRECO, prin Recomandarea XIII din Runda a patra de evaluare adoptat la cea de-a 87-a Reuniune plenară/22-25 martie 2021 a reiterat recomandarea ca procedura pentru numirea și revocarea din funcțiile cele mai înalte din parchet, cu excepția Procurorului General, să includă un proces care să fie atât transparent cât și bazat pe criterii obiective, iar **Consiliului Superior al Magistraturii să**

i se acorde un rol mai important în această procedură. Analizând varianta din martie 2021 a proiectelor, care prevedea avizul conform al secției pentru procurori al CSM la numirea procurorilor de rang înalt, Comisia Europeană a menționat că *”procesul legislativ în curs de modificare a legilor justiției include dispoziții care vizează punerea în aplicare a recomandărilor cărora nu li s-a dat curs privind numirile în cadrul organelor de urmărire penală”*. Din păcate, varianta votată în parlament nu a mai inclus obligativitatea avizului negativ al secției pentru procurori a CSM, ignorându-se aceste recomandări. Comisia de la Veneția, prin Opinia nr. 950/iunie 2019 concluziona: *”the scheme of appointment and dismissal of the top prosecutors remains essentially the same, with the Minister of Justice playing a decisive role in this process, without counterbalancing powers of the President of Romania or the SCM. It is recommended to develop an appointment scheme which would give the Prosecutors’ Section of the SCM a key and pro-active role in the process of the appointment of candidates to any top position in the prosecution system”*. Guvernul susține că a crescut rolul secției pentru procurori în această procedură prin aceea că din comisia de selecție condusă de ministrul justiției ar face parte și 2 procurori din secția pentru procurori a CSM (art. 146 alin. (2) din lege), și că un aviz negativ ar genera repetarea interviului cu candidatul care a primit avizul negativ (art. 148 alin. (2) din lege, prevedere introdusă la Senat), dar acesta este un fals argument pentru că această comisie are doar un rol consultativ pentru ministrul justiției (art. 146 alin. (3) din LSJP), iar ministrul, în urma repetării interviului, poate în continuare trece peste avizul negativ, trimitând propunerea către Președintele României. Această adăugire nu face decât să lungească procedura, fără a impune factorului politic să țină cont în mod efectiv de avizul secției pentru procurori a CSM. Așa cum au fost ignorate până în prezent avizele secției pentru procurori, tot astfel vor putea fi ignorate și opiniile celor 2 procurori din comisia de selecție. Nici o eventuală obligație a ministrului justiției de a motiva ignorarea avizelor negative ale secției pentru procurori nu ar crește în mod real rolul secției pentru procurori în această procedură. Problema acestei proceduri este cu atât mai gravă cu cât în categoria procurorilor de rang înalt numiți prin această procedură eminentemente politică nu intră doar procurorul general al Parchetului de pe lângă ÎCCJ, procurorii șefi DNA și DIICOT, ci și adjuncții lor și toți șefii de secții de la PICCJ, DNA și DIICOT care au funcție operativă, nu doar de conducere.

Se încalcă astfel și art. 133 alin. (1) din Constituția României (“Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției”).

III.17. Cu privire la mărirea la 3 ani a duratei cursurilor auditorilor de justiție în cadrul Institutului Național al Magistraturii, art. 25 și art. 283 încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și art. 21 alin. (3) din Constituție;

Mărirea perioadei de școlarizare de la 2 ani la 3 ani este excesivă și nu are la bază niciun studiu de impact, nicio analiză de nevoi și nicio evaluare a situației personalului din sistemul judiciar.

Școlarizarea de 3 ani are riscul de a face indezirabilă această formă de accedere la profesie, raportat la modalitatea de accedere la celelalte profesii juridice și la posibilitatea intrării în magistratură prin alte modalități, respectiv cu 5 ani vechime în altă profesie juridică. Mărirea perioadei de școlarizare va conduce la cronicizarea deficitului de personal și la un dezechilibru pe termen mediu pentru instanțele și parchetele de grad superior prin corelare cu vechimea necesară pentru promovare.

Nu a fost efectuat niciun studiu de impact în acest sens. Având în vedere numărul extrem de mare de posturi vacante la instanțe și parchete și tendințele de pensionare din ultimii ani, mărirea perioadei de școlarizare la INM va conduce la vulnerabilizarea și mai mare a sistemului judiciar și, implicit, la afectarea independenței corpului profesional de vreme ce și mai puțini judecători și procurori vor fi în măsură să soluționeze milioanele de dosare aflate pe rolul instanțelor și parchetelor, ceea ce va duce la scăderea calității actului de justiție, imposibilitatea de rezolvare a cauzelor cu celeritate, la uzura fizică și psihică a celor rămași în sistem, toate acestea putând determina săvârșirea de erori.

III.18. Articolul 235 alin. (2), articolul 275 alin. (1), (3) și (6), articolul 277 alin. (6), articolul 278 alin. (2) și articolul 279 încalcă prevederile art. 1, art. 124 și art. 148 din Constituția României;

Conform art. 235 alin. (2) din textul votat, „(2) *Dispozițiile prezentei legi privind cariera, drepturile și îndatoririle judecătorilor și procurorilor, incompatibilitățile și interdicțiile acestora și formarea profesională continuă se aplică în mod corespunzător și magistraților-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție.*”

Conform art. 275 din textul votat, „(1) *Pentru personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, sancțiunile disciplinare se aplică de către conducătorul instituției unde este încadrat, la propunerea Comisiei de disciplină care efectuează cercetarea disciplinară a abaterii. Pentru magistrații-asistenți, sancțiunile disciplinare se aplică de către președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, la propunerea Comisiei de disciplină care efectuează cercetarea disciplinară a abaterii.*

(3) *Membrii supleanți desemnați în același mod ca membrii titulari îi înlocuiesc de drept pe membrii titulari, în situația în care aceștia lipsesc temporar pe perioada desfășurării cercetării disciplinare.*

(6) Președintele Comisiei de disciplină este desemnat prin vot secret, cu majoritate simplă, din rândul membrilor comisiei. ”

Conform art. 277 alin. (6) din textul votat, „(6) Rezultatul cercetării prealabile este consemnat într-un raport motivat care se înaintează de către Comisia de disciplină președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, pentru magistrații-asistenți, respectiv conducătorului instituției, pentru celălalt personal, în termen de 30 de zile de la începerea cercetării.”

Conform art. 278 alin. (2) din textul votat, „(2) Măsurile de la alin. (1) lit. b) și c) se dispun prin act administrativ al președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, respectiv al conducătorului instituției, care se redactează în termen de maximum 20 de zile de la data propunerii Comisiei de disciplină.”

Conform art. 279 din textul votat, „În măsura în care președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, respectiv conducătorul instituției consideră că este necesară completarea cercetării prealabile, va dispune efectuarea de verificări suplimentare, Comisia de disciplină putând, motivat, să emită un raport nou, să emită un raport de completare a celui inițial sau să mențină raportul inițial.”

Astfel, **a fost reglementat un alt regim disciplinar pentru magistrații asistenți ai ÎCCJ** față de regimul existent pentru magistrați, acest aspect având un caracter neconstituțional având în vedere că se ajunge la un paralelism legislativ.

Prin jurisprudența Curții Constituționale, s-a stabilit **că legea trebuie să îndeplinească anumite cerințe de claritate și previzibilitate pentru a putea fi respectată de destinatarii săi, în sensul adaptării corespunzătoare a conduitei de către aceștia. În speță, pentru identitate de situații, ar trebui stabilit același regim juridic.**

III.19. Judecătorii de la Înalta Curte de Casație și Justiție pot opta pentru intrarea în avocatură sau notariat, fără examen sau concurs - art. 289 încalcă prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție;

Conform art. 289, „Judecătorii de la Înalta Curte de Casație și Justiție, care au funcționat cel puțin 5 ani la această instanță și care au fost eliberați din funcție din motive neimputabile, pot opta pentru intrarea în avocatură sau notariat, fără examen sau concurs.”

Judecătorii de la Înalta Curte de Casație și Justiție și pot opta pentru intrarea în avocatură sau notariat, fără examen sau concurs. **Acordarea unor astfel de recompense nu este explicată și este discriminatorie față de ceilalți magistrați din sistem.** De altfel, în proiectele din 30 septembrie 2020 și 22 iunie 2022, Ministerul Justiției procedase la eliminarea unor prevederi tranzitorii cuprinse în legea în vigoare, cum este cea care permitea judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție cărora le-a expirat mandatul pentru care au fost numiți ori, după caz, sunt eliberați din motive neimputabile să ocupe o funcție de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție și să revină pe funcția de magistrat deținută anterior sau pe o altă funcție de judecător ori procuror sau să opteze pentru intrarea în avocatură sau notariat, fără examen. În acest sens, este relevantă motivarea cuprinsă în Decizia Curții Constituționale nr. 241/2020 care explică rațiunea acestui text și caracterul său tranzitoriu la momentul adoptării Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor (par. 21 din Decizie).

III.20. Sancțiunea disciplinară a retrogradării în grad profesional constituie o încălcare a principiului inamovibilității și independenței judecătorului. Sancțiunea mutării disciplinare pentru o perioadă efectivă de la un an la trei ani la o altă instanță sau la un alt parchet, chiar de grad imediat inferior constituie o încălcare a principiului inamovibilității și independenței judecătorului/procurorului - art. 273 alin. (1) lit. c) și d) este contrar art. 124 alin. (3) și art. 132 alin. (1) din Constituția României;

Conform art. 273 din textul votat, „Sancțiunile disciplinare care se pot aplica judecătorilor și procurorilor, proporțional cu gravitatea abaterilor, sunt:

c) **mutarea disciplinară pentru o perioadă efectivă de la un an la trei ani la o altă instanță sau la un alt parchet, chiar de grad imediat inferior;**

d) **retrogradarea în grad profesional;**”

Retrogradarea în grad profesional, o măsură „copiată” în mod eronat din sistemul gradelor militare și al avansărilor periodice, prin trecerea timpului (față de care nu poate exista comparație sau echivalent cu gradul profesional al magistraților) este nelimitată în timp (spre exemplu, 6 luni sau 1 an), **nefiind proporțională, nesocotește teoria drepturilor câștigate, inclusiv dreptul la reputație profesională.**

Acest tip de sancțiune nu poate fi preluat *tale quale* în materia sancționării disciplinare a magistratului deoarece, în cazul acestuia, trebuie respectate anumite garanții fundamentale (inamovibilitatea și independența).

Mutarea la o altă instanță/parchet pe o durată între 1 an și 3 ani constituie o sancțiune care pune în primejdie independența și inamovibilitatea judecătorului/procurorului deoarece poate duce la scoaterea acestuia din anumite dosare pe care le soluționează/instrumentează. **Este inadmisibil într-un stat democratic să existe o astfel de cale, care poate fi folosită ca modalitate de înlăturare a unui magistrat dintr-un dosar sau din anumite dosare.** De asemenea, durata pentru care se poate lua măsura este exagerată, putând perturba activitatea instanței/parchetului unde activează magistratul. Nu se justifică o astfel de măsură pe o durată mai mare de 6 luni. Totodată, posibilitatea de a fi mutat la o instanță/parchet imediat inferior nu face altceva decât să legitimeze retrogradarea, implicând practic o dublă sancționare, prima fiind înlăturarea magistratului din instanța/parchetul unde a ales să activeze, iar cea de-a doua trimiterea sa la o instanță/parchet de un grad inferior, de asemenea, pe o durată excesivă.

Acest tip de sancțiune (mutarea disciplinară, retrogradarea) este specifică regulamentelor militare și, într-o oarecare măsură, dreptului muncii, însă nu poate fi preluat *tale quale* în materia sancționării disciplinare a magistratului deoarece, în cazul acestuia, trebuie respectate anumite garanții fundamentale (inamovibilitatea și independența).

III.21. Menținerea avizului conform al ministrului apărării naționale pentru dobândirea calității de ofițer activ în cadrul acestui minister cu privire la magistrații militari - art. 188 alin. (4) este contrar art. 1 alin. (3) și (4), art. 124 alin. (3), art. 125 alin. (2) și art.131 din Constituție;

Conform art. 188 alin. (4) din textul votat, „(4) Dobândirea calității de judecător militar sau procuror militar se face prin transfer sau prin procedura de numire a judecătorilor în funcția de procuror și a procurorilor în funcția de judecător, după obținerea avizului conform al Ministerului Apărării Naționale referitor la îndeplinirea condițiilor legale specifice pentru dobândirea calității de ofițer activ în cadrul acestui minister. Avizul conform al Ministerului Apărării Naționale se eliberează în termen de cel mult 60 de zile de la solicitarea Consiliului Superior al Magistraturii.”

„Dispozițiile art. 1 alin. (4) din Constituția României prevăd că „Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale”. Statul de drept asigură supremația Constituției, corelarea legilor și tuturor actelor normative cu aceasta, existența regimului de separație a puterilor publice, care trebuie să acționeze în limitele legii, și anume în limitele unei legi ce exprimă voința generală. De aceea, una dintre condițiile realizării acestor obiective fundamentale ale statului o constituie buna funcționare a autorităților

publice, cu respectarea principiului separației și echilibrului puterilor în stat.” (Principiul separației și echilibrului puterilor în stat în jurisprudența Curții Constituționale a României, Daniel Marius MORAR Judecător, Mihaela Senia COSTINESCU, Magistrat-asistent șef).

În acest sens, prin faptul că dobândirea calității de judecător sau procuror militar depinde de avizul conform al Ministerului Apărării Naționale, deci un politician stabilește cine devine/nu devine magistrat militar, se realizează o imixtiune nepermisă a executivului în justiție, o încălcare flagrantă a principiului separației puterilor în stat.

Statutul magistraților militari este grav afectat, menținându-se sau chiar întărindu-se posibilitatea M.Ap.N. de a influența accederea judecătorilor și procurorilor în cadrul parchetelor și instanțelor militare, astfel, indirect putând influența cursul anchetelor penale sau chiar al judecății.

Avizul conform al ministrului apărării pentru magistrații militari afectează în mod direct independența funcțională a acestora. De aceea nu există nici aviz conform al ministrului justiției pentru transferul unui judecător civil de la o instanță civilă la alta.

Ministrul apărării naționale nu ar trebui să aibă vreo atribuție sau prerogativă în ceea ce privește activitatea funcțională a instanțelor și parchetelor militare sau recrutarea judecătorilor și procurorilor militari, iar acordarea gradului militar și înaintarea în gradul militar următor ar trebui să se facă potrivit dispozițiilor legale în materie, după îndeplinirea stagiului minim în grad.

Avizul Ministrului apărării naționale pentru transferul în funcția de procuror militar trebuie să fie unul consultativ, iar dobândirea calității de ofițer activ să opereze de drept ca urmare a dispunerii transferului sau numirii, Ministerul Apărării Naționale îndeplinind doar formalitățile pentru acordarea gradului militar corespunzător dispozițiilor legale. La fel, dispozițiile privind vârsta maximă pentru activare sau orice alte condiții pentru activare specifice cadrelor M.Ap.N. nu trebuie să se aplice magistraților militari.

Argumentele înlăturării oricărei posibilități de influențare a actului de justiție de către ministrul apărării sunt următoarele:

Constituția României la Capitolul VI intitulat "Autoritatea judecătorească" stabilește clar care sunt componentele acestei autorități: instanțele judecătorești, Ministerul Public și Consiliul Superior al Magistraturii. De asemenea, în cadrul capitolului VI sunt enunțate atribuțiile fundamentale ale componentelor Autorității Judecătorești. Astfel:

Articolul 125 cu denumirea marginală „Statutul judecătorilor” prevede la alineatul 2 că „prounerile de numire, precum și promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice.” Dispozițiile sunt extrem de clare, competența Consiliului Superior al Magistraturii în materia transferării judecătorilor este absolută și, pe cale de consecință, este exclusă orice interferență din partea vreunei alte autorități/instituții/entități, chiar din interiorul Autorității Judecătorești în procesul transferului judecătorilor. Cu atât mai mult, este exclusă orice interferență a unei entități din afara Autorității Judecătorești cum este cazul ministrului apărării naționale. Constituția nu face nicio diferență între judecătorii civili și militari. În concluzie un aviz conform al ministrului apărării naționale este incompatibil cu textul constituțional, fiind de neconceput o îngădire a competenței statuate la rang constituțional în favoarea Consiliului Superior al Magistraturii prin instituirea unei dependențe decizionale de acest aviz.

În ceea ce privește procurorii, inclusiv cei militari, Constituția nefăcând vreo diferență între cei civili și cei militari, deși nu există o dispoziție constituțională similară celei de la articolul 125 care îi privește pe judecători, din coroborarea textelor constituționale relevante rezultă clar că este exclusă orice interferență din partea vreunei entități din afara Autorității Judecătorești cum este cazul ministrului apărării naționale. Articolul 131 cu denumirea marginală „Rolul Ministerului Public” prevede la alineatul 2 că „Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii”. Textul nu face nicio diferență între procurorii militari și civili sau între parchetele militare sau civile, toți procurorii civili sau militari sunt constituiți în parchete în interiorul Ministerului Public. Articolul 132 cu denumirea marginală „Statutul procurorilor”, la alineatul 1, prevede că „procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.” Articolul 133 cu denumirea marginală „Rolul și structura” la alineatul 1 prevede că „Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției”. Din interpretarea coroborată a textelor constituționale sus menționate rezultă că un aviz conform al ministrului apărării naționale este incompatibil cu principiul imparțialității și cel al exercitării activității sub autoritatea ministrului justiției precum și cu îndeplinirea rolului Consiliului Superior al Magistraturii de garant al independenței justiției. Articolul 131 cu denumirea marginală „Rolul Ministerului Public”, la alineatul 1, prevede că „în activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor”. În măsura în care o entitate din afara Autorității Judecătorești poate controla selecția procurorilor militari și, prin aceasta, indirect, ar putea influența actul de justiție, Ministerul Public este împiedicat să își îndeplinească rolul său constituțional.

Dreptul la un proces echitabil exclude posibilitatea persoanelor cercetate sau judecate sau a celorlalte părți sau participanți, să își aleagă judecătorii care să îi judece sau procurorii care să efectueze ancheta penală. Or, dacă s-ar permite ministrului apărării naționale să controleze, prin intermediul avizului conform, transferarea și numirea procurorilor și judecătorilor militari, aceasta ar echivala cu selectarea de acest ministru a judecătorilor și procurorilor care să judece ori să ancheteze cauzele în care ministrul sau ministerul ar fi parte sau ar avea un interes. Articolul 124 cu denumirea marginală „Înfăptuirea justiției” prevede la alineatul 2 că „Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți”, ceea ce exclude de plano orice posibilitate a uneia dintre părți/participanți de a-și alege judecătorii care să îi judece sau procurorii care să efectueze ancheta penală.

În ceea ce privește criteriile de „selecție” a magistraților militari, acestea trebuie să fie aceleași ca și pentru magistrații civili. Criteriile de performanță profesională ale magistraților militari trebuie să fie cele specifice profesiei de judecător sau procuror și nu celor specifice cadrelor militare. Articolul 124 alineatul 2 din Constituția României prevede că „Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți” aceasta presupune dreptul tuturor justițiabililor, indiferent de calitatea de civil sau militar de a fi anchetați de procurori și judecați de judecători care, indiferent dacă sunt civili sau militari, să îndeplinească aceleași exigențe profesionale. Din aceleași considerente condițiile privind vârsta, starea de sănătate sau performanțele fizice sportive nu își au aplicarea în „selecția” judecătorilor și procurorilor militari. Aptitudinile fizice și vârsta maximă trebuie să fie aceleași ca și pentru magistrații civili.

De asemenea, trebuie prevăzute expres garanțiile necesare asigurării independenței și imparțialității judecătorilor și procurorilor militari, astfel ca obligațiile ce decurg din calitatea de militari să aibă un caracter subsidiar și să nu poată interfera, direct sau indirect, cu îndeplinirea obligațiilor care decurg din calitatea de procurori iar structura de comandă militară din cadrul parchetelor militare să nu se aplice magistraților militari.

În urma consultării de CSM a corpului procurorilor, peste 80% dintre aceștia au apreciat că avizul ministrului apărării naționale trebuie să fie consultativ și nu conform.

III.22. Articolul 269 alin. (16) este contrar art. 1, art. 16 și art. 124 și art. 148 din Constituția României;

Conform art. 269 alin. (16), „*Judecătorii și procurorii pot încheia o asigurare profesională pentru eroarea judiciară cauzată de exercitarea funcției cu gravă neglijență, în condițiile legii. Asigurarea va fi acoperită integral de către judecător sau procuror.*”

În acest sens, lipsa obligativității asigurării de răspundere civilă pentru magistrați diminuează ideea de răspundere a magistraților și creează o discriminare față de alte categorii profesionale.

III.23. Cu privire la limitarea locurilor pentru promovarea pe loc, art. 285 alin. (5) este contrar art. 133 din Constituția României;

Cu privire la limitarea locurilor pentru promovarea pe loc la 20% din totalul posturilor vacante pe fiecare nivel de instanțe, s-a amintit că prin Decizia nr. 67/2021, par. 18, Curtea Constituțională a arătat că “schema de personal a instanțelor judecătorești nu poate fi concepută fără acest corp de rezervă, ale cărui dimensiuni le stabilește Consiliul Superior al Magistraturii, în virtutea dispozițiilor art. 125 alin. (2) din Constituție, potrivit cărora propunerile de numire, precum și promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice.” În Decizia nr. 337/2019, par. 24, Curtea Constituțională a reținut că “legiuitorul a prevăzut competența Consiliului Superior al Magistraturii de a dimensiona în mod corespunzător numărul acestui corp de rezervă.”

Totodată, în Decizia nr. 494/2020, par. 26, Curtea Constituțională a arătat, cu referire la numărul locurilor disponibile la concursul de promovare pe loc, *faptul că acest aspect ține de organizarea instanțelor și a parchetelor, atribuție ce intră în sfera de competență exclusivă a Consiliului Superior al Magistraturii, care va decide în funcție de alocațiile bugetare existente în materie de „cheltuieli cu personalul”*.

În aceste condiții, s-a arătat că numărul locurilor pentru promovarea pe loc trebuie să fie stabilit de Consiliul Superior al Magistraturii, care are atribuții ce țin de gestionarea personalului din sistemul judecătorec și poate avea în vedere și constrângerile referitoare la alocarea fondurilor pentru plata drepturilor salariale, care se pot schimba de la an la an.

Astfel, Consiliul Superior al Magistraturii este în măsură să identifice strategia coerentă de resurse umane în sistemul judiciar, rolul său fiind unul decizional în gestionarea carierei magistraților, prin asigurarea echilibrului între interesul acestora și nevoia instanțelor de a-și asigura desfășurarea activității în bune condiții.

III.24. Cu privire la eliminarea ocupării prin concurs a funcției de vicepreședinte de instanță/adjunct al prim procurorului parchetului, art. 151 și 168 sunt contrare art. 1 alin. (3), art. 124 alin. (3) și art. 148 din Constituție;

În ceea ce privește ocuparea funcțiilor de conducere de vicepreședinte/președinte de secție de la nivelul judecătoriilor, tribunalelor și curților de apel (similar în cazul procurorilor), Legea privind statutul (art. 168) prevede că aceasta se face de Secția de Judecători a CSM la propunere președintelui instanței/conducătorului parchetului.

Așadar, dispoziția elimină ocuparea prin concurs a funcției de vicepreședinte/adjunct al prim procurorului, ceea ce constituie un regres, prin această normă urmărindu-se crearea unei dependențe a celor care ocupă funcții manageriale în instanțe/parchete față de Secția de Judecători/Procurori și de președintele instanței/conducătorul parchetului.

Se configurează astfel un sistem clientelar înăuntrul magistraturii, ceea ce este inacceptabil deoarece pune în pericol însăși independența sistemului judiciar, dar și independența judecătorilor/procurorilor în condițiile în care președinții/vicepreședinții de instanțe/conducătorii de parchete au atribuții importante care vizează activitatea și cariera judecătorilor/procurorilor (fac parte din comisiile de evaluare a activității profesionale a judecătorilor/procurorilor sau din comisiile pentru evaluarea celor care doresc promovarea efectivă la tribunale/curți de apel/parchetele de pe lângă acestea).

Apreciem că se impune înlăturarea acestor dispoziții, fiind necesar pentru independența reală a sistemului ca ocuparea funcțiilor de președinte/vicepreședinte și chiar președinte de secție la nivelul instanțelor, respectiv de procuror șef/procuror adjunct să se ocupe prin concurs.

Dacă în varianta prezentată Comisiei Europene se propunea introducerea unui sistem meritocratic, bazat pe principiul necesității deținerii de către conducătorii parchetelor a unor cunoștințe temeinice de drept penal și procesual penal, care să ofere garanția exercitării efective, în conformitate cu legea și necesitățile bunei desfășurări a anchetei penale, a atribuțiilor de verificare a legalității și temeiniciei actelor și soluțiilor procurorilor, ceea ce presupunea testarea cunoștințelor în materia dreptului penal și procesual penal, în versiunea din 22.07.2022 se revine fără nicio justificare asupra acestor aspecte, mai mult, este eliminat Consiliul Științific al INM din procedură și este introdusă Inspecția Judiciară, care prin concluziile rapoartelor de control poate influența procedura de selecție. În ceea ce privește funcțiile de conducere pentru care se organizează concurs, acestea sunt reduse doar la președinții de instanțe și la procuror general al parchetului de pe lângă curtea de apel și prim-procuror, fiind eliminați din procedură vicepreședinții instanțelor și adjuncții conducătorilor parchetelor, această modificare riscă să creeze adevărate feude controlate de conducătorul parchetului sau instanței și clientela sa. Nu există nicio justificare logică a acestei modificări propuse, din contră, existența

unui vicepreședinte sau procuror șef adjunct a cărui numire/revocare să nu depindă în niciun fel de conducătorul unității, garantau existența în conducerea instanței sau parchetului a unei persoane cu rol de cenzor/monitor care să ajute la menținerea unui climat sănătos, deschis.

Practic, sistemul judiciar cunoaște un regres inacceptabil, independența sa fiind în mod serios pusă în pericol, deși garanțiile de independență privind judecătorii asigurate la momentul aderării la Uniunea Europeană ar fi trebuit să rămână intangibile ulterior aderării, astfel cum CJUE a stabilit deja prin Hotărârea din 20 aprilie 2021, pronunțată în cauza *Repubblika*, C 896/19.

Conform Avizului nr. 10(2007) al Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), "51. De asemenea, pentru posturile cele mai importante, îndeosebi cele de șefi de instanțe, Consiliul Justiției trebuie să difuzeze, pe cale oficială, profilurile generale ce descriu caracteristicile postului de prevăzut și calitățile așteptate de la candidați, pentru a permite o alegere transparentă și responsabilă, care va fi efectuată de autoritatea de numire, această alegere trebuind să intervină în exclusivitate în urma analizei meritelor candidatului și nu pe baza datelor cele mai subiective, amicale, politice, asociative sau de sindicat."

În materia concursurilor pentru ocuparea funcțiilor de conducere la nivelul instanțelor și parchetelor formulăm următoarele propuneri:

- ar trebui reglementată o interdicție de a exercita mai mult de două mandate în funcție de conducere, indiferent dacă s-au obținut prin concurs (președinte/vicepreședinte) sau prin numire (președinte de secție) și indiferent dacă este vorba despre aceeași instanță sau de instanțe diferite, întrucât există persoane eternizate în funcții de conducere;

- degrevarea de activitatea de judecată a judecătorilor care exercită funcții de conducere ar trebui să aibă o reglementare de principiu în lege; ea este prevăzută de art. 93 alin. 2 doar pentru membrii comisiilor de evaluare, dar în fapt se practică în toate funcțiile de conducere. De asemenea ea nu trebuie să fie completă, întrucât persoanele degrevate pierd contactul cu activitatea de judecată și nu îi mai percep dificultatea. Aceste persoane ar trebui ca, în virtutea funcției de conducere pe care o ocupă, să se preocupe ca judecătorii să aibă un volum de activitate adecvat, care să le permită studierea cauzelor și respectarea termenelor de redactare a hotărârilor, însă o astfel de obligație nu este prevăzută în lege;

- numirea comisiilor de concurs de către INM. Numirea acestor comisii de către CSM, iar nu de către Consiliul Științific al INM reprezintă de facto un control al Consiliului asupra INM.

III.25. Cu privire la avizul președintelui ÎCCJ cu privire la compatibilitatea planului managerial întocmit de candidatul la funcția de vicepreședinte/președinte de secție, art. 144 alin. (2) este contrar art. 1 alin. (3), art. 124 alin. (3) și art. 148 din Constituția României;

În ceea ce privește accederea în funcții de conducere la ÎCCJ (președinte, vicepreședinți, președinți de secție), Legea privind statutul reglementează, de asemenea, un control total din partea Secției pentru judecători, promovarea în aceste poziții de top nefiind bazată pe meritocrație și competitivitate. De altfel, prevederea de la art. 144 alin. 2 din Legea privind statutul, prin care președintele ÎCCJ va da un aviz cu privire la compatibilitatea planului managerial întocmit de candidatul la funcția de vicepreședinte/președinte de secție cu planul său managerial este de natură a crea un sistem clientelar, în care persoanele care vor dori să ocupe aceste funcții vor trebui să se supună președintelui instanței supreme, în caz contrar neavând vreo șansă în acest demers.

Singura modalitate de a avea în funcțiile de top de la instanța supremă persoane cu competență profesională înaltă, iar nu persoane agreate de Secția de Judecători/președintele ÎCCJ, este ca promovarea în funcții de conducere să aibă loc prin concurs meritocratic și organizat prin INM.

III.26. Teza „precum și oricăror persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial, putând face parte din organele de conducere ale acestora” din art. 206 este contrară art. 1 alin. (3) și alin. (5) din Constituția României, cu referire la art. 124 și art. 125 alin. (3) din Constituția României;

Conform art. 206 din textul votat, „*Judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți și personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor sunt liberi să organizeze sau să adere la organizații profesionale locale, naționale sau internaționale, în scopul apărării drepturilor și intereselor lor profesionale și pot fi membri ai societăților științifice sau academice, precum și ai oricăror persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial, putând face parte din organele de conducere ale acestora.*”

În acest sens, neconstituționalitatea textului derivă din faptul că li se acordă judecătorilor posibilitatea de a deține funcții de conducere în cadrul unor persoane

juridice de drept privat. Astfel, funcțiile în cadrul unor persoane de drept privat sunt incompatibile cu demnitatea de magistrat.

Conform textului art. 125 alin. (3) din Constituția României, *„funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.”*

Activitatea magistratului trebuie să rămână circumscrisă judecării cauzelor și respectiv efectuării/supravegherii urmăririi penale, nicidecum altor activități, mai ales de exercitare a unor funcții în cadrul unor persoane de drept privat.

Textul constituțional încălcat face parte din ansamblul de norme constituționale destinate garantării independenței puterii judecătorești.

III.27. Sancțiunea contravențională nu ar trebui să reprezinte un criteriu de evaluare în privința bunei reputații - art. 21 alin. (4) este contrar art. 1 alin. (3) și art. 124 alin. (3) din Constituția României;

Sancțiunea contravențională nu ar trebui să reprezinte un criteriu de evaluare în privința bunei reputații. Se poate ajunge la situații în care atragerea răspunderii contravenționale să genereze consecințe mai severe asupra carierei magistratului decât cea penală. Aprecierea privind natura faptelor în raport de care numirea în funcția de magistrat nu ar fi conformă cu onoarea și probitatea specifice funcției este relativă și subiectivă. Se impune ca sancțiunea contravențională să nu fie luată în considerare drept criteriu de evaluare la aprecierea bunei reputații, fiind un criteriu exagerat și nemotivat.

III.28. Art. 45 alin. (1) este contrar art. 1 alin. (3) și (5) și art. 124 alin. (3) din Constituția României;

Conform art. 45 alin. (1), *„Judecătorii stagiați participă, cu vot consultativ, la judecarea cauzelor în completuri ale instanței constituite din judecători definitiv. În cauzele la care participă, judecătorul stagiar semnează minutele și hotărârile pronunțate și redactează, din dispoziția președintelui completului, proiecte ale unor hotărâri, astfel încât să se asigure o cauzistică variată. Opinia judecătorului stagiar se consemnează în hotărâre, iar opinia separată se motivează. Completurile la care participă judecătorii stagiați se stabilesc de președintele instanței, iar neparticiparea judecătorului stagiar la judecarea unei cauze nu împiedică continuarea judecării sau pronunțarea hotărârii de către completul compus din judecătorul definitiv.”*

Normele criticate au fost adoptate cu nerespectarea art. 1 alin.(5) din Constituție, prin încălcarea prevederilor Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, ceea ce conduce la nerespectarea principiului legalității, al predictibilității și al securității raporturilor juridice, întrucât nu s-a realizat o corelare a actului normativ criticat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune.

Astfel, deși prin Legea organizării judiciare, completurile de judecată de la judecătorii sunt formate dintr-un singur judecător, conform Legii statutului judecătorilor și procurorilor, ele pot avea doi judecători membri (unul definitiv și altul stagiar).

O atare prevedere dovedește evident o lipsă crasă de corelare legislativă.

În plus, completurile pot fi compuse la un termen de judecată dintr-un singur judecător, la alt termen de judecată din doi și tot așa, determinând o compunere imprevizibilă a instanței de judecată, în raport de existența temporară a unor judecători stagiar în instanță.

În acest sens, compunerea completurilor se modifică prin participarea judecătorului stagiar alături de judecător din completul unic. Neconstituționalitatea textului derivă din faptul că acesta este neclar redactat. Astfel, în complet sunt în mod efectiv 2 judecători, chiar dacă unul dintre ei are vot consultativ doar.

De asemenea, într-un complet se deliberează, se discută anterior ședința de judecată, aspecte de esența compunerii colegiale, fiind impropriu ca un judecător să împărtășească o posibilă soluție altui judecător (stagiarul) care nu va mai face parte din complet până la soluționarea în primă instanță a cauzei, ceea ce este de natură a afecta însăși independența judecătorului definitiv.

III.29. Art. 43 alin. (2) și art. 75 alin. (5) încalcă prevederile art. 16 alin. (1) din Constituția României.

Conform art. 43 alin. (2), *„În circumscripțiile instanțelor și parchetelor unde o minoritate națională are o pondere de cel puțin 50% din numărul locuitorilor, la medii egale, au prioritate față de criteriile prevăzute la art. 41 candidații cunoscători ai limbii acelei minorități.”*

Art. 75 alin. (5) *„În circumscripțiile instanțelor și parchetelor unde o minoritate națională are o pondere de cel puțin 50% din numărul locuitorilor, la medii egale, au prioritate față de criteriile de la alin. (4), candidații cunoscători ai limbii acelei minorități.”*

Criteriul cunoașterii limbii unei minorități naționale cu o pondere de cel puțin 50% din numărul locuitorilor în raza instanței sau parchetului nu se întemeiază pe o justificare rezonabilă și obiectivă, în condițiile în care limba română este limba procesului judiciar.

Discriminarea reprezintă acțiunea prin care unele persoane sunt tratate diferit sau lipsite de anumite drepturi în mod nejustificat (orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice).

În cadrul sistemului Convenției Europene a Drepturilor Omului, discriminarea este sancționată exclusiv în legătură cu exercițiul drepturilor și libertăților recunoscute în Convenție. Aceasta înseamnă că dacă o faptă de discriminare intervine în legătură cu un alt drept care nu este garantat prin Convenție și protocoalele sale adiționale, atunci Curtea nu va sancționa respectivul comportament (CEDO, X. c. Germaniei, 1970).

Art. 14 plasează asupra statelor o obligație care nu este o simplă obligație negativă. Este posibil ca măsurile aplicate de stat în diferite părți ale teritoriului sau cu privire la anumite categorii ale populației să fie în conformitate cu prevederile articolului din Convenție care reglementează respectivul drept, dar diferențierea creată duce la concluzia existenței unei încălcări a Convenției dacă respectivele măsuri sunt analizate din perspectiva art. 14 (CEDO, *Affaire linguistique belge c. Belgiei*, hotărârea din 23 iunie 1968, par. 9).

Ca natură juridică, dreptul prevăzut de art. 14 din Convenție este un drept subiectiv substanțial fără o existență independentă, totuși, acesta poate apărea ca autonom, fiind posibil ca, într-o situație dată, să fie încălcat fără a se constata și o încălcare a dreptului în legătură cu care a fost invocat (CEDO, *Marea Cameră, Sommerfeld c. Germaniei*, hotărârea din 8 iulie 2003).

Art. 14 se referă la următoarele criterii concrete de discriminare: sexul, rasa, culoarea, limba, religia, opinia politică sau alt tip de opinie, originea națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea sau alt statut.

Enumerarea nu este limitativă, ci una indicativă, discriminarea putând avea loc și în temeiul altui criteriu. Spre exemplu, orientarea sexuală (CEDO, *Salguiero da Silva Moutao c. Portugaliei*, hotărârea din 21 decembrie 1999), domiciliul părinților (CEDO, *Affaire*

linguistique belge c. Belgiei, hotărârea din 23 iunie 1968), calitatea de copil născut în cadrul unei căsătorii sau în afara căsătoriei (CEDO, Marckx v. Belgiei, hotărârea din 13 iunie 1979).

Nediscriminarea prevăzută în art. 14 acoperă atât discriminarea directă (persoanele aflate în situații analoage trebuie tratate în mod egal), cât și discriminarea indirectă (persoanele aflate în situații semnificativ diferite trebuie tratate diferit). Curtea a considerat că avem de a face cu o încălcare a dreptului de a nu fi discriminat în exercitarea drepturilor garantate în Convenție, prevăzută în art. 14, atunci când statele tratează diferit persoanele aflate în situații analoage, în condițiile în care nu există nici o justificare obiectivă și rezonabilă. Însă, Curtea consideră că aceasta nu este singura fațetă a interzicerii discriminării în articolul 14. Dreptul de a nu fi discriminat în exercitarea drepturilor garantate în Convenție este violat de asemenea când Statele, fără o justificare obiectivă și rezonabilă eșuează să trateze diferit persoanele care se află în situații semnificativ diferite (CEDO, Thlimmenos c. Greciei, hotărârea din 6 aprilie 2000).

Pentru a exista discriminare, situațiile în discuție trebuie să fie comparabile. Diferența de tratament devine discriminare, în sensul art. 14 din Convenție, numai atunci când autoritățile statale introduc distincții între situații analoage și comparabile, fără ca acestea să se întemeieze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Așadar, există o încălcare a principiului egalității și al nediscriminării dacă se dovedește existența unui tratament diferențiat aplicat, unor situații egale, fără a exista o justificare obiectivă și rezonabilă sau dacă nu există o proporționalitate între scopul urmărit și mijloacele folosite pentru atingerea acestui scop.

III.30. Art. 63 alin.1 din Legea statutului contrar art. 16 alin. (1) din Constituția României.

Conform art. 63 alin. (1), „(1) Pot fi numiți în magistratură, pe bază de concurs, dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 5 alin. (3), foștii judecători și procurori care și-au încetat activitatea din motive neimputabile, personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, avocații, notarii publici, asistenții judiciari, consilierii juridici, executorii judecătorești cu studii superioare juridice, personalul de probațiune cu studii superioare juridice, ofițerii de poliție judiciară cu studii superioare juridice, grefierii cu studii superioare juridice, persoanele care au îndeplinit funcții de specialitate juridică în aparatul Parlamentului, Administrației Prezidențiale, Guvernului”.

Practic, prin lege, pentru admitere directă se face o diferență nejustificată între ofițeri și agenți de poliție judiciară, în măsura în care ambii au calitate de organ de urmărire penală și atribuții identice. Pare stranie situația în care un jandarm care, în baza

delegării procurorului DNA/DIICOT sau de la parchetele militare, face acte de urmărire penală și nu i se recunoaște relevanța activității, iar altui jandarm, încadrat ca jurist, care nu a văzut în viața lui instanța sau vreun dosar de urmărire penală, se recunoaște.

IV. CONCLUZII.

În considerarea tuturor argumentelor expuse, vă solicităm respectuos **admiterea prezentei obiecții de neconstituționalitate a Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor (PI-x nr. 440/2022).**

ANEXE

- PL-x nr. 440/2022, în forma pentru promulgare.